

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 67 · 14. april
Sesjonen 2020–2021

Møte onsdag den 14. april 2021 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 67):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Presidenten vil av smittevern hensyn foreslå at publikumsgalleriet holdes stengt også under dagens møte. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [10:00:19]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Erna Solberg vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Det første hovedspørsmålet er fra representanten Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:00:44]: Jeg har akkurat besøkt Etterstad videregående skole, og det var et fint bygg, men et tomt bygg og et uttrykk for nedstengning og en ganske deprimerende status for en lukket hovedstad i mange, mange uker.

For en uke siden annonserte statsministeren planen for åpning, og hun la da vekt på tre viktige kriterier for å komme fram mot et mer normalt samfunn:

- smittesituasjonen der ute, innleggelser osv.
- kapasiteten i helsevesenet, særlig intensivkapasiteten
- vaksine tilgangen

Sårbarheten vi har hatt i denne tiden, har jo vært knyttet til importsmitten. Den var viktig for første bølge, annen bølge og tredje bølge. Det har vist at vi ikke har hatt god nok kontroll. Målet er jo ikke å stenge Norge, men å ha kontroll med tilgangen til Norge.

Konsekvensen av at vi nå ikke får AstraZeneca-vaksinen og ikke får Johnson & Johnson-vaksinen som planlagt, er at dette ene av tre viktige kriterier for å åpne blir svekket. Da står vi jo igjen med tematikken sterke tiltak, strenge smitteverntiltak, eller også behov for å se på vaksinestrategien med nye øyne. De vaksinene vi har, bør de fordeles på andre måter? Det er kommet stemmer om det når det gjelder utsatte grupper i arbeidslivet, lærere, de som er i frontlinjen – en annen vektlegging med hensyn til hvor det er stor smittefare.

Det er én uke etter en plan hvor statsministeren sa at man hadde fire faser. Den første fasen ble innledet i

går, slik vi forstår det – da skulle det normalt gå tre uker til neste fase. Spørsmålet er da, etter én uke og det vi nå vet om vaksinene, det vi vet om sårbarheten for smitte: Har statsministeren en plan B med hensyn til det hun lanserte i forrige uke – for vaksinefordeling, for behovet for å styrke og trappe opp intensivkapasiteten i sykehusene som kan håndtere det, eventuelt strengere tiltak for å regulere smitten?

Statsminister Erna Solberg [10:03:02]: Gårsdagens nyheter om Janssen-vaksinen, altså Johnson & Johnsons vaksine, var selvfølgelig negative nyheter, for dette er en éndosevaksine som ville gjort at vi var ferdigvaksinert på et mye tidligere tidspunkt.

Vi har fortsatt veldig gode resultater. Det kom noen positive nyheter de siste dagene også, og det er jo resultatene av de vaksinene vi nå har, om at de faktisk gir enda mindre grad av smittespredning, sånn det ser ut, enn man tidligere har trodd at de ville gjøre.

Det er alltid en løpende diskusjon hvilke tidsintervaller det skal være mellom første og andre dose. En av tingene Folkehelseinstituttet nå gjør, er å se på tiden mellom første og andre dose, nettopp fordi det å gi mange første dose vil gi oss en betydelig høyere grad av beskyttelse i befolkningen. Men vi vil følge de faglige rådene knyttet til et såpass tydelig medisinsk spørsmål som det – hvor lang tid som er tolerabelt.

Vi ser også hele tiden på endringer i fordelingen. Det grepet vi gjorde noen uker før påske, med å gå fra en fordeling mellom kommuner ut fra en befolkning på over 65 år til befolkningsstørrelse, har jo gitt en betydelig større vaksinefordeling til det sentrale Østlandsområdet siden det er mye mer befolkningstungt. Det vi også gjør, er at vi har en viss grad av skjevdeling til de bydelene og stedene i Viken som har hatt vedvarende smitte lengst.

Når det gjelder spørsmålet om tiltak, har vi en tiltaksvifte. Og det er nok en feil i resonneringen til representanten Gahr Støre, nemlig at det skulle gå tre uker fra første steg i åpningen. Det gjorde det ikke. Det var altså fra andre/tredje til tredje og tredje til fjerde, for vi sa at første steg var et forberedende steg. Vi anslo ikke at vi kom til å kunne komme inn i andre steg av dette før i andre halvdel av mai. Det vil altså bety over en måned i avstand, også i det som ble sagt forrige uke.

Jonas Gahr Støre (A) [10:05:12]: Det må jo være å forstå slik at hvis Janssen-vaksinen ikke kommer, får vi en utsettelse, det kan være i opptil tre måneder. Da må man tenke at det betyr at de tiltakene vi har i denne regionen og i en del andre regioner i Norge, vil vare ved. Da er spørsmålet: Hva gjør vi i mellomtiden med det? Hva gjør vi med det som må være en rettferdig krisepolitikk, i en situasjon hvor krisen rammer sosialt skjevt

og urettferdig? Det er noen som er særlig sårbare, mens andre av oss kan leve mer normale liv.

Jeg ønsker å utfordre statsministeren på de 12 ekstra ukene som kan komme i forhold til dette – det kan skje: Hva kreves da for å møte det med en krisepolitikk når det gjelder bedrifter som kan stå i fare for å gå over ende, når det gjelder dem som mister jobb, blir permitterte, ikke kommer tilbake i jobb – og ikke minst det unge menneske som opplever med stengte skoler, og den utfordringen vi har når det gjelder psykisk helse og belastninger? Hva gjør statsministeren seg av tanker? Er det behov for å tenke nytt og mer aktivt på det som følge av at det kan bli utsettelse med tanke på når åpningen kommer?

Statsminister Erna Solberg [10:06:18]: Det er viktig å huske at hoveddelen av Janssen-vaksinen ville ha kommet i juni. Vi har forutsett at før vi hadde en hovedandel av Janssen-vaksinen inne i vårt vaksineprogram, ville vi allerede kunnet åpne mer i norsk økonomi. Det er altså med en annen type vaksinefordeling og -strategi kanskje muligheter for å kunne åpne mer. Men vi er nødt til å fokusere tydelig og klart på smittevernet. Det er også sann at etter all sannsynlighet bidrar varmere vær – og det håper vi alle på at snart kommer – til å dempe noe av smittespredningen, det er antydning at det kan være slik. Men det er klart at vi hele tiden vil følge med på at så lenge vi har strenge smitteverntiltak, må vi også ha gode oppfølgingstiltak, både for grupper som utsettes for smitteverntiltak som gjør at de blir begrenset i sin aktivitet, og for bedrifter som gjør det. Vi har hele tiden sagt at så lenge vi har strenge tiltak, skal vi også følge opp med gode tiltak for både folk og næringsliv.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:07:25]: I og med at dette også varer, er det grunn til å dvele ved temaet import-smitte, som har vært det sårbare. Statsministeren sier at all smitte egentlig er importsmitte. Ja, det begynte kanskje med Adam og Eva, men vi lever nå. Importsmitten var viktig for første bølge, da fritidsreisende kom, for arbeidsinnvandringen som var dårlig kontrollert i fjor sommer, og for testkapasiteten som manglet. Vi så det også som konsekvens da tredje bølge kom. Lenge var statsministeren og regjeringens svar at vi hadde de strengeste regler i Europa, dette var på stell, det var ikke behov for å gjøre det, og fagmyndighetene anbefalte det ikke. Nå ser jeg en litt større vilje til å se at man kanskje ikke var der man burde være, også fra Helsedirektoratets side, og at det trengs forbedringer.

Mitt spørsmål er: Hvilke lærdommer har statsministeren trukket av dette? Poenget er ikke å stenge

grensene, men å ha kontroll ved grensene. Hvilke lærdommer har statsministeren trukket, og hva er det behov for å gjøre praktisk for at vi kan ha bedre kontroll i tiden som kommer?

Statsminister Erna Solberg [10:08:22]: For øyeblikket har vi en meget streng kontroll ved grensen til Norge. Vi har hatt de strengeste reglene hele tiden, vi har hatt den laveste terskelen for å komme inn i Norge uten å sitte i karantene. Men det jeg har sagt tidligere, er at vi var for lenge tillitsbaserte i karantenebruken. Det faktum at vi forutsatte at folk klarte å holde smittevernet gjennom karantenetiden når de kunne ta karantene hjemme – i samme hus, på hytte eller andre steder, at de da holdt to-meteren, at de hadde eget bad – har vist seg å ikke fungere. Det har også vist seg at ikke alle arbeidsinnvandrere har vært under den typen forhold som gjør at man klarer å opprettholde smittevernet. Derfor har vi strammet inn, vi strammet inn i høst, og vi strammet ikke minst inn – og anbefalingen kom tydelig fra fagmyndighetene om at vi skulle innføre testingsystem – da mutasjonene kom. Derfor er det nå veldig strenge regler for hvem som kan komme, og det er pålegg om karantenehotell for alle som kommer. Vi likebehandler folk. Så lenge det ikke har vært en arbeidsreise, må man altså inn på karantenehotell.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgingsspørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:09:26]: Det er litt som om statsministeren her på en måte gir folk skylden – hun hadde tillit til dem, men de var ikke tilliten verdig. Det er jo myndighetenes ansvar å rigge et system for kontroll, som gjør at vi har kontroll, og at man kan kommunisere det ut til myndighetene.

Jeg vil likevel si at ved enhver anledning når vi har tatt opp disse spørsmålene, har svaret vært: Vi er strengest i Europa – vi har kontroll. I ettertid vet vi at dette var avgjørende for første bølge, og for andre bølge. Det var også avgjørende for tredje bølge. Smitten kom etter at statsministeren sa at for alle praktiske formål var Norge stengt. Jeg har bare lyst til å stille spørsmålet: Nå er vi midt i april. Det kommer til å være vedvarende utfordringer med smittepresset. Vaksinerne kan bli forsinket. Ser statsministeren noen utfordring med tanke på fenomenet «importsmitte» i tiden som kommer?

Statsminister Erna Solberg [10:10:09]: Importsmitteutfordringen betyr at vi er nødt til å være strenge fremover. Men de siste rapportene vi har fått, går ut på at 1 pst. av smitten i Oslo er knyttet til importsmitte. Da er det begrenset til det som måles på grensen. Resten er smitte som sprer seg i befolkningen. Så det er altså en

ganske lav andel som er smittet via importsmitte. Det er klart at det at vi nå pålegger alle å være på karantenehotell, er sterkt inngripende. Det er omdiskutert. Men det er altså det som vil være nødvendig hvis vi ikke kan basere oss på et tillitsbasert system.

Arbeiderpartiet har aldri på noe tidspunkt foreslått at vi skulle plassere alle i karantenehotell. Arbeiderpartiet mente helt frem til november måned at vi ikke skulle ha obligatorisk testing ved grensen. Da gikk de med på Fremskrittspartiets forslag. Vi fulgte fagmyndighetene, og Stortingets flertall var enig i det, frem til vi fikk mutasjonene. Da innførte vi testing på grensen og større kontrollsystemer. Vi så at det ikke bare var arbeidsinnvandringen som sto for spredningen til Norge – det var faktisk i hovedsak den andre importsmitten. Derfor innførte vi obligatorisk karantenehotell.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgingsspørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:11:19]: Dette innlegget er et uttrykk for hvor galt dette har vært. Nå sier statsministeren at Arbeiderpartiet aldri har foreslått dette. Arbeiderpartiet har aldri vært invitert til å foreslå eller vurdere dette. Det er statsministeren som på månedlige og ukentlige pressekonferanser annonserer det hun har konkludert etter at hun har lyttet til fagmyndighetene. Når det kommer kritiske spørsmål fra Stortinget, sier man: Dere hadde ikke andre alternativer. Jeg har ikke sittet i møter med Helsedirektoratet eller Folkehelseinstituttet. Dette er fullmakter statsministeren har tatt, og som hun ensidig har kommunisert utad. Så hvis det skal være ansvarsdeling når det gjelder hvilke tiltak som er gjort om smittevern, får statsministeren ta vedtakene til Stortinget. Da får hun tenke som den danske statsministeren har gjort, slik at man også forankrer smittevernstrategi – ikke bare krisetiltak – i Stortinget. Det er en strategi som hun da må legge om. Hun kan ikke komme i ettertid og si at det nærmest er et alternativ der ute, som ikke har vært testet opp mot fagmyndighetene.

Statsminister Erna Solberg [10:12:09]: Representanten Jonas Gahr Støre gjentar til stadighet at Arbeiderpartiet har vært kritisk, og at Arbeiderpartiet har hatt andre alternativer i ulike debatter. Da må man også tåle at de alternativene ikke er det som nå faktisk er løsningen. Det er også en del av den politiske debatten.

Så vil jeg minne representanten Jonas Gahr Støre om at jeg har invitert Stortinget til å være med på dette. Jeg skrev brev til presidentskapet og de parlamentariske lederne i høst, med invitasjon til en diskusjon om

hvordan Stortinget ønsket å være orientert og delta i denne diskusjonen. Svaret var at man ønsket at når statsministeren mente det var noe nytt å komme med eller noe annet man ønsket å informere Stortinget om, skulle man gjøre det i redegjørelser. Den anbefalingen har vi fulgt, siden det var ønsket. Vi var åpne for andre måter å håndtere ting sammen med Stortinget på, for vi opplevde at det samarbeidet vi hadde i vår, med koronautvalget, hvor vi informerte om ulike ting, var en viktig måte å kunne ha en uformell diskusjon på, selv om det formelt ikke var for Stortinget. Så det er nok flere deler av denne historien enn det Jonas Gahr Støre bruker mye tid på å fortelle.

Presidenten: Tuva Moflag – til oppfølgingsspørsmål.

Tuva Moflag (A) [10:13:24]: Jeg bor på Langhus i Nordre Follo kommune. Vi var episenteret for det første utbruddet med den britiske mutasjonen i Norge, med utbruddet som startet ved Langhus bo- og service-senter. På Fugleåsen på Langhus finner man også Norges største døgnhvileplass for langtransportersjåfører.

Derfor stilte jeg et spørsmål til samferdselsministeren om smittevernet og sikkerheten her i slutten av januar. Da lokalavisen Østlandets Blad besøkte døgnhvileplassen i den forbindelse, var det rundt 100 utenlandske og én norsk bil som sto parkert der. Dette gir grunn til bekymring. Bekymringen ble ikke mindre da NRK i helgen meldte om at opptil 120 smittede utenlandske sjåfører kan komme inn i Norge hver uke, etter anslag fra Helsedirektoratet. Alle har unntak fra kravet om testing på grensen. De slipper også karantene.

Mitt spørsmål er: Hvorfor er det ikke innført obligatorisk testing av langtransportersjåfører på grensen, slik FHI har anbefalt?

Statsminister Erna Solberg [10:14:30]: Dette er et av de virkelig store dilemmaene vi har stått oppe i, spørsmålet om vi skal innføre testing og hvilken betydning det vil ha for forsyningssikkerheten til Norge, for transportselskapenes vilje til å transportere til Norge, og for muligheten vår til å få helt nødvendige forsyninger inn.

Begrunnelsen for at vi har det som kalles fritidskarantene, som betyr at man må oppholde seg i bilen, ikke oppsøke overnattingssteder, ikke være andre steder når man er i Norge, er at ja, vi ser at det er en bekymring knyttet til smitte, men vi må avveie det mot hvilke konsekvenser dette ville hatt for levering av vaksiner til Norge, levering av mat til Norge, levering av medisiner til Norge, for det er en så stor del av det.

En trailer som blir stoppet på grensen fordi man får en positiv test, vil kunne medføre betydelige forsinkelser og vil kunne medføre at hele forsyningssikkerheten blir truet. Det er vurderingen bak dette. Så kan man tenke seg at den vurderingen kunne vært annerledes, men vi har ikke villet ta sjansen på å rokke ved forsyningssikkerheten til Norge.

Presidenten: Tuva Moflag – til oppfølgingsspørsmål.

Tuva Moflag (A) [10:15:44]: Ja, da tar heller statsministeren sjansen på at utenlandske sjåfører med smitte kan komme inn i mitt lokalmiljø. Jeg forstår ikke helt, for man har i tidligere svar til representanten Gahr Støre lagt så stor vekt på at man skal følge faglige råd, og her har FHI siden januar anbefalt at disse sjåførene skal testes på grensen. Dette handler ikke om at de skal settes i en ti dagers karantene. Vi forstår at ferske varer må komme inn i landet. Men vi har hurtigtest her på Stortinget. Det tar 15–20 minutter fra man blir testet til svaret er klart. Da vi hadde diskusjonen om testing inn til fødeavdelingene, sa helseministeren at tilgangen på hurtigtester ikke var et problem. Hvorfor kan man ikke bruke hurtigtester på grensen og teste langtransportsjåfører, slik FHI har anbefalt? Hvorfor vil statsministeren ta den risikoen for å få smitte inn i landet hver eneste uke?

Statsminister Erna Solberg [10:16:39]: Det er fordi at hvis man tester positivt og transporten blir stående, har det betydning – ganske stor betydning. Risikoen for å teste positivt vil ha betydning for om man vil påta seg oppdragene med transport. Det er liksom det som er hovedbegrunnelsen. Det er den vurderingen vi har gjort, at dette vil kunne stoppe forsyningslinjene inn til Norge og transportlinjene ut av Norge. Derfor har vi valgt å ha munnbindpåbud når man er ute av traileren og at man altså må ha fritidskarantene ved ikke å oppsøke andre steder for å begrense det.

Jeg sier at dette er en vanskelig vurdering, men vurderingen har vært at dette kan stoppe vår forsynings-sikkerhet. Det er altså ikke mangel på tester, men konsekvensen av en positiv test kan bidra til at fisken ikke kommer seg til markedet, eller at vaksinene ikke kommer inn til fordeling i Norge.

Presidenten: Erlend Wiborg – til oppfølgingsspørsmål.

Erlend Wiborg (FrP) [10:17:54]: Det er usikre tider, og vår jobb som politikere er å skape så mye forutsigbarhet vi kan i disse uforutsigbare tidene. Nylig klarte Senterpartiet og Arbeiderpartiet å presse regjeringen til å innføre en egen kompensasjonsordning for personer

bosatt i Romania, Polen, Latvia, Spania, Sverige og andre EØS-land. Det velger da regjeringen å legge opp til at man skal bruke over en kvart milliard kroner på hver eneste måned. Samtidig sier regjeringen nei til å være med og trygge arbeidsplasser i Norge gjennom å forbedre permitteringsreglene. Synes statsministeren det er riktig prioritering å bruke over en kvart milliard kroner på personer som ikke er bosatt i Norge, samtidig som man sier nei til å styrke permitteringsreglene, som kan trygge arbeidsplassene i Norge?

Statsminister Erna Solberg [10:18:51]: De utenlandske statsborgerne som får støtte, er folk som har en form for permanent jobb, permanent innpendling til Norge. Det er folk som også betaler skatt til Norge, men som på grunn av disse reglene ikke har opptjent de samme rettighetene til dagpenger i Norge. Dagpenge-rettigheter har de hvis de hadde blitt normalt arbeidsledige, men siden dette er en utestengning fra å få lov til å komme på jobb, får de altså ikke dagpenger, for det dekker ikke det regelverket. At vi da har laget en sånn ordning, har vi ment er riktig. Vi tror også at det ville vært vanskelig med tanke på EØS-avtalen når vi har myndighetsbestemt at de ikke skal få lov å komme til Norge, å ikke gi dem en kompensasjon. Og for å si det sånn: Det hadde vært en betydelig belastning for vårt forhold til våre naboland, særlig til Sverige, som jo har mange statsborgere som er i Norge, og betaler skatt til Norge, men som er blitt utestengt fra å kunne være på jobb på grunn av innreisereglene.

Presidenten: Erlend Wiborg – til oppfølgingsspørsmål.

Erlend Wiborg (FrP) [10:19:55]: Da kunne det vært interessant å be statsministeren også å redegjøre for hvilke andre EØS-land som har tilsvarende ordninger for nordmenn som jobber der, for arbeids- og sosialministeren kunne ikke fremvise det.

Statsministeren gir inntrykk av at dette primært gjelder personer bosatt i Sverige. Det er over 80 000 personer som nyter godt av disse ordningene. Det store flertallet er bosatt i Øst-Europa – i Romania, i Latvia, i Polen, i Litauen – og det koster som sagt over en kvart milliard kroner. Regjeringen gjennomfører dette slik at de skal motta sykepenger selv om de er friske, men vi vet at nordmenn som mottar sykepenger eller andre ytelser fra Nav, er gjennom et ganske strengt kontrollregime som passer på at de ikke f.eks. jobber ved siden av. Hvilket kontrollregime ser statsministeren for seg at man skal ha for disse personene, de som mottar disse ytelsene? Eller skal det være sånn at kontrollregimet kun gjelder for norske arbeidstakere?

Statsminister Erna Solberg [10:20:58]: Jeg tror det er viktig å understreke at Norge nå har eksepsjonelt mye strengere regler for å komme inn og jobbe enn de fleste andre europeiske land. Jeg vet ikke om det er tilfeller av at norske statsborgere som har en fast jobb i andre land, nå stenges ute av de landenes myndigheter. Men ikke minst Fremskrittspartiet har vært opptatt av at vi skal få kontroll med importsmidten. Dette er tiltakene for å kontroll med importsmidten.

Så er spørsmålet: Skal da folk som vanligvis bidrar til verdiskapingen i Norge, som vanligvis bidrar til at hjulene går rundt, som bidrar til å bygge veier, som bidrar til å drive verftene i Norge, som bidrar til å være en viktig arbeidskraft for det norske samfunnet, oppleve at fordi de ikke passer inn i dagpengesystemet – som de har rett til – skal de ikke få noen form for kompensasjon? Det har vi altså syntes var urimelig når det varte så lenge som dette. Vi hadde egentlig ment at dagpengesystemet skulle fungere for dette. Det gjør det ikke, fordi det ikke er slik regelverket er. Da har vi altså laget en annen ordning, som ikke er sykepengen, men som er etter sykepengemodellen, men med kompensasjon på nivå med det dagpenger vil være.

Presidenten: Trygve Slagsvold Vedum – til oppfølgings spørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:22:15]: Jeg forstår statsministerens argumenter når det gjelder å få varer inn til landet, at vi må ha en varestrøm inn til landet, og at testing selvfølgelig kan ha sine utfordringer. Allikevel mener vi i Senterpartiet det hadde vært rett også når det gjelder lastebilsjåfører og trailersjåfører.

Men så er det en ting til når det gjelder dette med lastebiltransport. Det er at man har mulighet for såkalt kabotasjekjøring, altså at man kan kjøre med innenlands oppdrag. Hvis man har en lastebil som kommer med varer f.eks. til Vestby, kan man ta seg innenlands oppdrag og kjøre fra Vestby til Bergen, fra Bergen til Trondheim, fra Trondheim til Oslo igjen og så ut – tre oppdrag innenriks. Der er det heller ingen testing. Norges Lastebileier-Forbund har tatt opp i flere runder med regjeringen at en burde i hvert fall hatt et system der de som skal ha innenlands kjøring, burde testes. Da er mitt spørsmål til statsministeren: Er det ikke et rimelig krav at de som skal kjøre kabotasje, altså ta innenlands oppdrag, burde testes, og at oppdragsgiver har et ansvar for at de trailersjåførene framover skal ta en test? Vil statsministeren gjøre noe med det?

Statsminister Erna Solberg [10:23:18]: Folkehelsetilstitutet har nå gått gjennom dette og laget en rapport. De har et samarbeid med Samferdselsdepartementet, vi får det til behandling i regjeringen, og vi

kommer til å se på disse spørsmålene. Jeg har snakket om hvilket dilemma vi har.

Jeg er ikke uenig med Slagsvold Vedum i at det kan hende at det kan være typer begrensninger som kan settes inn i en slik ordning uten at det går på bekostning av forsyningssikkerheten. Det vil ha noen EØS-rettslige utfordringer ved seg, siden muligheten til å ta denne typen oppdrag er regulert opp mot fri bevegelse av tjenester i vårt samfunn, men jeg er ikke uenig i at det er mulig å se på andre og innskrenkende regler for hvordan man kan komme inn uten testing. Men vi må bare være klar over at det kan ha en nedside, alt sammen, og nedsidene er at det vi har klart å få til siden dag én av denne pandemien, at forsyningssikkerheten i Norge ikke har vært truet, og ting har fungert, kan bli vanskeligere hvis vi, ikke minst som det eneste landet i Europa, innfører andre begrensninger.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:24:33]: Helsetjenesten har gjort en formidabel innsats under pandemien og omfordelt ressurser og tatt unna den store utfordringen som pandemien har gitt. Men det har også oppstått ventetider og helsekøer, som øker. Flere lever med smerte, med usikkerhet, og de venter på hjelp. Derfor sørget Fremskrittspartiet for at vi bevilget mer penger, slik at man kan benytte kapasiteten i den private helse-tjenesten: 600 mill. kr i revidert i fjor og 250 mill. kr ekstra på årets budsjett.

Problemet ser bare ut til å være at pengene brukes ikke til dette. Statsministeren svarte på spørsmål fra representanten Siv Jensen 14. oktober 2020: «Vi signaliserer mer kjøp, anbud og bruk av private.» Signalene ser dessverre ikke ut til å hjelpe. Flere private helseaktører melder om ledig kapasitet på fagområder der ventetidene har økt. Aleris i Bergen og Oslo har ledig kapasitet. Operasjonssalen i Bergen står tom, mens det er lange ventetider i Helse Bergen. Likevel blir det færre henvisninger, pasientsvikt, fra det offentlige helsevesenet.

Fremskrittspartiet mener det er uholdbart at våre innbyggere må gå rundt med smerte og usikkerhet selv om det blir bevilget penger, og selv om det er ledig kapasitet. Fremskrittspartiets stortingsgruppe har vært i kontakt med Helsedepartementet om de kan redegjøre for status for bruk av pengene, men det kan de ikke. Mener statsministeren det er akseptabelt at mange i Norge lever i smerte og usikkerhet når det er bevilget penger og det finnes ledig kapasitet i den private helsetjenesten?

Statsminister Erna Solberg [10:26:30]: Det er helt riktig at det er bevilget penger til å ta ned køene både internt i det offentlige helsevesenet og ved hjelp av pri-

vate. Det lå jo inne fra regjeringens side også en dugnad dette året for å komme tilbake igjen på kortere ventetider. Det har vært viktig for regjeringen å få ned ventetiden i helsevesenet, og vi har veldig gode resultater i løpet av årene før pandemien på at ventetiden gikk ned, ikke minst for de mest utsatte gruppene innenfor psykisk helse og rusomsorgen.

Så har jeg ikke oversikt akkurat nå over hvorfor det eventuelt er ledig kapasitet ved noen private og det ikke utnyttes. Det er også sann at det helsepersonellet de private har, nå brukes inn mot arbeidet der det er størst trykk av pandemien, for å bruke personell der for å kunne avhjelpe det offentlige helsevesenet. Men vi er enig med Fremskrittspartiet i at vi skal bruke den kapasiteten vi har. Folk skal ikke gå unødvendig og vente på operasjon i Norge. Vi skal sikre at der hvor det er kapasitet, bør man gjennomføre det. Men vi må regne med at når vi har høyt trykk, og vi er på gult nivå på helsevesenet i flere deler av landet, flytter man også ressurser fra behandling av ikke tidskritiske operasjoner – det er ofte særlig dem når en del behandlinger stoppes opp – over til intensivarbeidet og covid-19-arbeidet. Det er en del av den planen vi har for å kunne ruste opp for å ta større trykk fra helsevesenet.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:28:12]: Da håper jeg det blir tatt tak i, for mens private har svikt i henvisninger fra den offentlige helsetjenesten, går de så det griner. Det er fordi det er sterk vekst i det privatbetalende markedet, altså pasienter som betaler av egen lomme, og helseforsikring. Fremskrittspartiet mener det er en svært uheldig utvikling at de som har tjukk lommebok, slipper kø, at de som har tjukk lommebok, får tilgang til medisiner og behandling som avslås i det offentlige helsevesenet. Uten tjukk lommebok ser vi at flere og flere tyr til innsamlingsaksjoner, som vi f.eks. har sett at foreldrene til lille Ulrik på 4 år, som har en øyesykdom som gjør at han kan bli blind, må starte med. Uten egne penger og uten innsamlingsaksjon blir mange henvist bakerst i køen, selv om kapasiteten fins i den private helsetjenesten.

Mener statsministeren det er akseptabelt at folk må betale selv eller ty til innsamlingsaksjoner for å slippe smerte, usikkerhet og måneder og år i kø for å få hjelp?

Statsminister Erna Solberg [10:29:17]: Jeg mener at vi skal ha et godt, offentlig finansiert helsevesen i Norge, at det helsevesenet skal levere gode tjenester, og at det skal være pragmatisk i bruken av private leverandører på områder hvor private kan bidra til at det offentlige fungerer bedre, eller man kan gi et bedre og bredere tjenestetilbud. Det er det målet vi har, og at det derfor skal være unødvendig å ha en privat forsikring for å kunne få vanlige typer behandlinger, behandlinger

som det offentlige leverer. Det vil likevel være slik at det vil være noen utprøvende behandlinger og behandlinger det offentlige ikke leverer, fordi vi har et prioriteringssystem for hva som er det offentlige ansvaret, og hvordan man da behandler det. Det vil alltid være noen som vil presse på for å samle inn penger, bruke egne penger for å prøve ut medisiner og behandlinger som det offentlige i dag ikke leverer. Vi forsøker å utvide, og har jo utvidet, de utprøvende behandlingene fra regjeringens side for at flere kan være med på nye forskningsstudier, men vi kommer ikke helt i mål med det.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Sylvi Listhaug.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:30:23]: Regnestykket for samfunnet av at folk er sykmeldte for å vente opp mot et år og mer på å få behandling, er rett og slett grusomt. La oss ta en sykepleier med ryggprolaps. Det er store smerter for den det gjelder. Oslo universitetssykehus har ventetid på denne operasjonen på 53 uker. La oss si at denne sykepleieren har en inntekt på ca. 500 000 kr i året. Behandlingen hos Aleris for å ta denne ryggprolapsen er 62 000 kr. Med andre ord vil samfunnet spare over 400 000 kr. Og ikke bare det: Den det gjelder, vil bli spart for store smerter.

Mener statsministeren det er fornuftig pengebruk å ha folk gående sykmeldt når det koster småpenger å kjøpe behandling hos private aktører, slik at man kan redusere smerte og komme raskere tilbake i jobb?

Statsminister Erna Solberg [10:31:19]: Jeg er helt enig i at det høres veldig logisk ut, et resonnement av denne typen, at da bruker vi penger på å få folk raskere tilbake. Det står likevel i strid med det prioriteringsregelverket regjeringen har orientert Stortinget om at vi har, som Stortinget har vært med på å behandle, og som Fremskrittspartiet, da de satt i regjering, stilte seg bak, nemlig at det ikke er hvor lønnsom man er i samfunnet, som er avgjørende for om man får behandling.

Mennesker er likeverdige i vårt samfunn, så et regnestykke basert på hva samfunnet tjener på at man kommer tilbake igjen til jobb, er ikke et styringsparameter for den behandlingen vi gir i vårt helsevesen. En hjemmearbeidende kvinne som får prolaps, skal likebehandles med en som er yrkesaktiv. En dame på 70 år som er blitt pensjonist, som da kanskje har mindre samfunnsøkonomisk verdi, skal likebehandles med en 25-åring som har fått prolaps. Sann er systemet vårt. Det var de prioriteringsreglene vi lagde. Derfor er det sann at jeg er for at private skal jobbe, men resonnetet om at det lønner seg for samfunnet å få den

enkelte tilbake, valgte vi ikke å legge til grunn i regjeringen – som også Fremskrittspartiet var medlem av.

Presidenten: Sylvi Listhaug – til oppfølgingsspørsmål.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:32:37]: Enten de jobber eller ikke, er i hvert fall smertene store, behandlingsskapasiteten er der, og det handler om vilje.

Barn og unge betaler en svært høy pris under pandemien. Over et år er borte – dyrebar tid i et ungt liv. Mye av det de har gledet seg til, høydepunkter, er enten amputert eller avlyst, enten det er konfirmasjon, russetid, skoleball eller andre tilstelninger. Det ropes varsko om barn og unges psykiske helse. Det har vært en tredobling av antall som søker hjelp for spiseforstyrrelser. Det er flere henvendelser, de er sykere enn før, og de er yngre enn før. Antallet som tar kontakt med selvmordstanker, øker også. Barn og unge som har hatt det vanskelig fra før, har fått det verre, og de tilbringer mer tid med voldsutøver og overgriper. Senvirkningene av pandemien kan bli svært alvorlige.

Hva vil statsministeren gjøre for å hjelpe barn og unge i desperat behov for hjelp til å håndtere spiseforstyrrelser og andre psykiske utfordringer som følge av pandemien?

Statsminister Erna Solberg [10:33:45]: Disse temaene er de samme temaene jeg redegjorde for i den gjenåpningsstrategien vi hadde i forrige uke, hvor jeg pekte på fem vesentlige områder for oppfølging, og som regjeringen også kommer tilbake igjen til i revidert nasjonalbudsjett. Det helt store og åpenbare er å få folk tilbake igjen i jobb, men vi har også disse mer medisinske og barne- og ungdomsrelaterte utfordringene, som er utdanning, konsekvenser av at man har vært syk med covid-19, vold og overgrep i hjemmene og psykisk helse.

Alle de tingene har vi gjort mye på. Vi har brukt 2,8 mrd. kr mer siden pandemien startet på tiltak mot sårbare grupper, men vi må gjøre enda mer fremover. Det er klart at i den grad vi kan begynne å gjenåpne, vil det være nye tiltak som vil være enklere å gjennomføre. Vi har vært opptatt av at det skal være lavterskeltilbud til stede, og vi kommer til å bruke mer ressurser på å bygge opp også spesialisthelsetjenesten.

I januar ble Fremskrittspartiet enig med regjeringspartiene om å bruke 100 mill. kr mer til spesialisthelsetjenesten og 100 mill. kr mer på det forebyggende. Arbeidet er nå i gang med å bygge mer kapasitet, bl.a. på spiseforstyrrelser.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:35:11]: Høyre og Fremskrittspartiet har hatt et hovedgrep i alle sine re-

former, og det har vært stordrift og sentralisering. Da man skulle sentralisere politiet, kalte man det nærpolitireformen, men det ble tidenes sentralisering. Da man skulle sammenslå kommuner, kalte man det demokratireformen. Det ble tvang. Man har sentralisert skatteetaten, Nav, tingretter, høyskoler. Det har liksom vært et eneste stort fellesprosjekt – stordrift har vært svaret.

Vi har fått og hatt tidenes mest sentraliserende regjering, og politikk har konsekvenser. I vår nordligste landsdel har man de siste to årene sett at man har mistet 7 746 innbyggere. Det er 7 746 flere som har flyttet ut av landsdelen, enn som har flyttet inn.

I fjor høst kom distriktsnæringsutvalget, som skulle gå gjennom distriktspolitikken, se hva som er årsakene, og hvor viktig næringslivet er for bosetting og utvikling rundt omkring i hele Norge – et veldig interessant utvalg. Hvis man leser det som er skrevet, er det veldig tydelig tale, og jeg har lyst til å sitere:

«Arbeidsplassene i offentlig sektor, og særlig i staten, er sentralisert i større grad enn i næringslivet.»

At arbeidsplassene i staten er sentralisert i større grad enn i næringslivet, er altså en av konklusjonene til distriktsnæringsutvalget. Da er mitt spørsmål til statsministeren: Er statsministeren enig med distriktsnæringsutvalget i at det er staten som har sentralisert mest?

Statsminister Erna Solberg [10:36:58]: Jeg er uenig i Slagsvold Vedums beskrivelse av hva som har vært regjeringens hovedstrategi. Vår hovedstrategi har vært bedre tjenester til folk. Den har vært å flytte penger og mennesker fra å flytte papir, gjennom digitalisering, til å overføre dem til å gi tjenester i kommuner og stat. Det tror vi er den riktige veien å gå.

Det betyr at det er en del arbeidsplasser i staten som ikke er der lenger, ikke noe sted, fordi vi har overført dette til digitale løsninger. Det gir åpning 24 timer i døgnet for folk. Det gir tjenester nærmere. Det andre vi har vært opptatt av, er kvaliteten på de tjenestene, og selvfølgelig rom til at kommunesektoren kan øke med de behovene vi har framover i helse- og omsorgssektoren. Omsorgssektoren for kommunesektoren, og helsesektoren er for staten.

Det har vært en villet politikk. Noe av det betyr at det er færre byråkrater fra staten som sitter rundt omkring og gjør disse oppgavene, og det blir flere hjelpepleiere, sykepleiere, universitetslærere og andre som jobber med undervisning. Det er en villet modernisering av offentlig sektor, og det betyr også at det forsvinner noen statlige arbeidsplasser, men så kommer det andre typer statlige arbeidsplasser etter det.

Den typen løsninger betyr også at det blir mindre spredning på noen av disse statlige arbeidsplassene, men målsettingen vår er kvalitet. Målsettingen vår er å

bruke digitalisering til å modernisere, gi bedre tjenester til folk uansett hvor de bor.

Når vi nå legger en viktig og aktiv strategi for med mye lavere kostnader enn noen gang tidligere å sørge for at vi faktisk får både bredbånd og 5G rundt omkring i hele landet, betyr det også at vi ser på strategien for hvordan vi kan flytte flere av de ordinære arbeidsplassene vi har i staten, ut til andre steder, som f.eks. Næringsdepartementet, som nå har stedsuavhengige departementsmedlemmer for første gang, noe som er et spennende nytt prosjekt.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:39:04]: Det var et kreativt svar og en kreativ historieskriving. Så skjønner jeg at statsministeren ikke ønsker å svare på det som er konklusjonen til distriktsutvalget, at det er staten som sentraliserer mest. Det er distriktsutvalgets konklusjon, og det er sikkert litt ubehagelig for statsministeren å lese, for det er også en dom over hennes politikk.

Det er sånn at staten har økt – fra statsminister Erna Solberg kom inn og de første seks årene hun satt sammen med Fremskrittspartiet, økte staten med 21 259 ansatte. Men det er bare det at det er en del kommuner som har gått i minus. De 261 kommunene som har tapt, har tapt 9 192 arbeidsplasser. Så det har vært en voldsom sentralisering med statsministerens politikk – flere og flere arbeidsplasser blir konsentrert på færre og færre plasser.

Mitt politiske spørsmål til statsministeren er: Synes ikke statsministeren det er et problem at staten trekker seg ut av store deler av Distrikts-Norge?

Statsminister Erna Solberg [10:40:04]: Staten trekker seg ikke ut av store deler. Vi er til stede med tjenestene, vi er til stede med å fungere, vi er til stede digitalt, men vi bidrar med gode tjenester annerledes.

Jeg synes det er litt interessant med disse tallene som Senterpartiet nå har brukt i media, for de vet jo bl.a. at over 3 000 av de arbeidsplassene egentlig skyldes et vedtak som den rød-grønne regjeringen gjorde, nemlig at man flyttet sykehuset i Østfold, ved å bygge nytt, fra Fredrikstad til Sarpsborg. Over 3 000 av de arbeidsplassene som representanten nå nevner, skyldes at et sykehus er flyttet, ikke veldig langt, men mellom to kommuner som nesten er sammenbygget, noe som altså ble gjort av den rød-grønne regjeringen. Da blir det fiksing med tall når man bruker den typen tall. Det kunne man tenkt hvis man ikke hadde visst det på forhånd, men det visste representanten Slagsvold Vedum, for det sto i svaret fra departementet. Men det har han unnlatt å nevne hver gang han har snakket om disse tallene i media.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Trygve Slagsvold Vedum.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:41:09]: Statsministeren og jeg er bare uenige om hvordan vi skal organisere den norske staten. Når man ser listen over de 260 – hvis man skal kutte ut Fredrikstad, hvis det er et problem å bekymre seg for utviklingen i Fredrikstad – ser man at det klassisk er små og mellomstore steder rundt omkring i hele Norge som har mistet arbeidsplasser. Så sier statsministeren at ja, men da kan vi løse ting digitalt. Da skal jeg ta et konkret eksempel. La oss ta Salangen. Det er et stort oppslag i dagens Verdens Gang om sentralisering av politiet. De som bor i Salangen, kommer selvfølgelig sikkert til politiet på politiet.no, men problemet er at når krisen er der, kommer ikke politiet. La meg sitere den lokale brannmannen:

«Vi har jo ikke politiet her, så da kalles brannvesenet ut og er framme tidligere i de aller fleste tilfellene. Så vi fungerer som stedfortreder. Det er i hvert fall sånn vi opplever det.»

Brannmannen anslår at det som regel tar én til to timer før politiet kommer fram til stedet. Synes statsminister Erna Solberg at det er et framskritt at politiet ikke kommer fram til stedet? Er det en del av den såkalte moderniseringen til Høyre?

Statsminister Erna Solberg [10:42:19]: Vi kan ta ulike sitater. Jeg kan bruke et fra ordføreren i Lyngen som vi fra regjeringen har brukt mange ganger før fra Stortingets talerstol. Han påpekte at han nå ser mer politi, raskere enn tidligere. Han sa vel noe slikt som at før gjorde de egentlig bare opp fordi det tok så lang tid før politiet kom, men at med mer politi på hjul kommer det faktisk mer.

Så har jeg lyst til å si en ting: Vi ser at i det arbeidet vi gjør med kriminalitetsbekjempelse, har det vært viktige styrkninger ikke minst når det gjelder overgrep mot barn – og annet. Så ser vi at vi trenger enda mer politi ute i distriktene. Derfor er det et viktig budskap i den meldingen vi la frem om videre utvikling av politiet, at etter at vi nå har nådd de store målene med bedre beredskap, med å sørge for to per tusen innbyggere, må vi også ha mer kapasitet ute i politidistriktene, og at det betyr flere på hjul og flere som kan komme ut. Det ønsker vi å bygge opp fremover. Fremover mener vi at det er der prioriteten må være, på enda mer tilstedeværelse. Men politireformen har altså gitt oss bedre kvalitet, bedre systemer, mer rettssikkerhet i Norge, og ikke minst er man mer til stede der overgrep og kriminalitet i dag skjer, og det er på nett.

Presidenten: Trygve Slagsvold Vedum – til oppfølgingsspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:43:32]: Når man ser på statistikken – det er sikkert ubehagelig for statsministeren – når det gjelder politiet, ser man at antallet ganger de kommer senere til et skadested, er høyere og høyere. I 2016 var de først til skadested 68 pst. av gangene, nå er de først 61 pst. av gangene. Det er en konsekvens av at politiet trekker seg ut, og da er det deltidsbrannmannen og andre som må ta jobben i stedet.

Men la oss gå over til en av regjeringens store prestisjereformer. Erna Solberg tvang igjennom fylkessammenslåing og laget den rare regionen Viken. Jeg har noen ganger lurt på hvorfor man gjorde det når folket var så imot. Hvorfor tvangssammenslå Troms og Finnmark når 87 pst. av befolkningen sa nei til sammenslåing?

Erna Solberg ga jo i morgengave – ble det kalt – til Venstre at man skulle legge ned en lovlig distriktsnæring, pelsdyrnæringen. Det var ingen utredning, man bare la den ned. Var det hensynet til Venstre som gjorde at man tvangssammenslo til Viken og til Troms og Finnmark, eller var det av hensyn til at landets befolkning skulle få et bedre tilbud?

Statsminister Erna Solberg [10:44:31]: Vi gjennomførte en regionreform fordi Kristelig Folkeparti og Venstre i forbindelse med arbeidet med kommunereformen i 2014–2015 ønsket at det skulle ses i sammenheng, at vi skulle gjøre det samtidig. Det er bakgrunnen for at det er en regionreform. Det var ikke i utgangspunktet en del av plattformen til den daværende regjeringen fra Høyre og Fremskrittspartiet – ikke så unormalt eller rart siden begge partiene egentlig er for å legge ned dette regionsnivået. I 20 år har vi holdt på med diskusjoner om hva de skal drive med. Alle i opposisjon har ment de skal drive med mye mer, og ingen – når de har kommet i regjering – har klart å tilføre regionsnivået særlig mange nye oppgaver. Vi var da enige om at det var viktig kanskje å forsøke – hvis vi skal tilføre flere oppgaver – å ha noe større enheter, sånn at kvaliteten på tjenestene ble bedre. Vi har også tilført flere oppgaver. Noen ville nok ønsket at de skulle fått enda flere oppgaver. Men dette er bakgrunnen for at vi hadde denne reformen.

Når det gjelder Viken, er utgangspunktet at Buskerud ønsket, og flertallet av politikerne i Buskerud mente, at de skulle henge sammen med Akershus og Østfold, ikke sammen med Vestfold og Telemark.

Presidenten: Trygve Slagsvold Vedum – til oppfølgingsspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:45:44]: Jeg skjønner at statsministeren ikke har så veldig ønske om å forsvare den tvangssammenslåingen hun valgte å gjøre, el-

ler som Høyre og Fremskrittspartiet valgte å gjøre. I går ble det presentert en ny meningsmåling av NRK Oslo og Viken, som Infact hadde tatt opp. Der sa 73 pst. av dem som bor i Østfold, at de ønsker å gå tilbake til Akershus, Buskerud og Østfold. 18,6 pst. støttet fortsatt at Viken skulle være ett fylke. Jeg hørte på innslaget, og der var en av Vikens «medmødre» med. Det var Ingjerd Schou, hun satt i rommet der man tegnet det nye kartet. Også hun sa at Viken egentlig var en dårlig idé, at Østfold fylke var en bedre idé. Er det sånn å forstå at Høyre har tvangssammenslått de fylkene, Høyres stortingsrepresentanter synes det er en dårlig idé, alle synes det er en dårlig idé, statsministeren vil ikke forsvare det, og den eneste grunnen er at man ønsket å ha makt og ville gi en seier til Venstre?

Statsminister Erna Solberg [10:46:44]: Jeg forsvarer gjerne at vi har fått den strukturen vi har, men når representanten spør meg om hva som var årsaken til at vi hadde en regionreform, svarer jeg ærlig på hva som var årsaken til regionreformen. Jeg forutsetter at meningen er at statsministeren skal svare ærlig på spørsmål. Og dette er ikke så rart, for det er åpenbart et vedtak i Stortinget, ikke noe som lå i regjeringsplattformen.

På den andre siden har jeg lyst til å si at jeg kommer fra fylket Vestland. Jeg kommer fra det partiet som var mest imot etableringen av fylket Vestland, nemlig Bergen Høyre. Vi er veldig fornøyd med hvordan Vestland fungerer. Vi er fornøyd og mener at dette var en god idé. Jeg opplever at trønderne synes det er bra, jeg opplever at Agder fylke synes det er bra, og jeg opplever egentlig at i Innlandet ses dette på som en god sak. Egentlig er det mange deler av regionreformen som er viktig. Og grunnen til at Buskerud ble sammen med Østfold og Akershus, var altså et ønske fra buskerudpolitikere. I stedet for å komme sammen med Vestfold og Telemark, mente de at dette var den riktige retningen for bo- og arbeidsmarkedet.

Presidenten: Trygve Slagsvold Vedum – til oppfølgingsspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:47:48]: Da skjønner jeg at det ikke er statsministeren, Høyre og Fremskrittspartiet her i Stortinget som har ansvaret, det er buskerudpolitikere som har ansvaret for at det ble en tvangssammenslåing av fylkene. Det synes jeg er litt rart, men det er vel sånn det er. Det er vel en av de tingene Erna Solberg håper på at vi klarer å få endret på, tenker jeg, når hun går ut av kontorene, for hun synes selv det ble en dårlig løsning.

En annen ting som regjeringen har gjort: Det er mye snakk om skatt og avgift, men når man ser på skattegrep som har handlet om dem som har lang trans-

portvei, har det alltid vært en skjerpelse, f.eks. har landets pendlere opplevd en kraftig skattesjerpelse under statsminister Erna Solberg. De som er avhengig av kortbanenettet, har opplevd at avgiftene har økt så mye at flytilbudet har blitt dårligere rundt omkring i Norge. Og når man skulle gjøre ferjene mer grønne, tok ikke staten regningen, ferjeprisene har gått opp og har rammet dem som er mest avhengig av transport i Norge. Nå har regjeringen varslet en tredobling av CO₂-avgiften. Har regjeringen i det hele tatt gjort beregninger på hvilke distriktskonsekvenser det kan ha?

Statsminister Erna Solberg [10:48:49]: Vi kommer for hvert enkelt steg vi gjør i oppfølgingen av økningen av CO₂-avgiften, til å gjøre det som er grunnlaget, som også står i klimameldingen, at vi skal tilbakeføre til de forbrukerne eller de næringene de samme økonomiske midlene som blir tatt inn gjennom dette. Det kan vi gjøre gjennom generelle skatte- og avgiftslettelser, målrettede skatte- og avgiftslettelser eller andre typer ordninger knyttet til næringene. For oss er utgangspunktet at dette ikke skal gi en merbelastning i distriktene, men at vi skal kunne føre tilbake penger til folk.

Så vet kanskje representanten Slagsvold Vedum godt at de som kjører mest og f.eks. har fått mest bruk for pendlerfradraget, bor i Akershus – slik har det generelt alltid vært. Det er ikke sånn at det er mest i Distrikts-Norge, det er særlig mest i Akershus. Også i Finnmark kjører man mye, men det har alltid vært slik i forhold til statistikken.

Så tenker jeg at det er mulig å finne gode og målrettede løsninger, men hele prinsippet som ligger i vår melding, er jo at vi skal tilbakeføre, nettopp fordi vi skal passe på fordelingseffekter og distriktseffekter av tiltakene.

Presidenten: Stein Erik Lauvås – til oppfølgings-spørsmål.

Stein Erik Lauvås (A) [10:50:15]: «Staten har forlatt oss», er bare ett av utsagnene vi har hørt fra ordførere når de skal beskrive regjeringens distriktspolitikk. Vi får meldinger om at vanlige folk opplever den sterkeste sentraliseringspolitikken på flere tiår, og statsministeren foreslår å fjerne og sentralisere trafikkstasjoner, fjerner og sentraliserer skattekontorer, fjerner og legger ned lokalt politi, tvangssammenslår fylker til regioner folk ikke har noen tilhørighet til, kutter i pendlerfradrag, øker avgiften for vanlige folk, men kutter i skatten til de rikeste. Folk opplever stadig større forskjeller mellom by og land og flyttestrømmen fra distriktene bare øker, og regjeringen nekter for at det er slik.

Så jeg vil spørre statsministeren: Hvorfor er det slikt gap i forståelsen mellom vanlige folk der ute og regjeringen? Hva er det folk ikke forstår?

Statsminister Erna Solberg [10:51:14]: Regjeringen er opptatt av at vi skal levere god distriktspolitikk, og at vi skal levere gode løsninger for fremtiden. Gode løsninger for fremtiden er at vi gjør noe med avstandsulemper. Derfor bygger vi betydelig mer innenfor samferdsel. Derfor bygger vi ut mye mer digital infrastruktur. Derfor gjør vi offentlige tjenester mer tilgjengelige digitalt, som gjør at vi faktisk strekker ut flere steder enn det de tidligere var. Derfor har vi sett på områder hvor vi trenger særlig gode støtteordninger.

Vi vet at lærermangelen i deler av Nord-Norge har vært en utfordring. Derfor har vi også gitt mer og bedre stipendordninger for å utdanne lærere i Nord-Norge, for at de kan bli værende i jobbene der etterpå. Vi har gjort en rekke tiltak, men i bunnen er kanskje det aller viktigste tiltaket gode økonomiske rammebetingelser for å etablere bedrifter. Før pandemien slo til, var det mangel på arbeidskraft i store deler av Nord-Norge. Da må vi ha en aktiv politikk for å rekruttere arbeidskraften, men det viser også at økonomien gikk bra, og det gjør den i mange deler av Distrikts-Norge.

Presidenten: Stein Erik Lauvås – til oppfølgings-spørsmål.

Stein Erik Lauvås (A) [10:52:18]: Det var altså dette folk ikke forsto.

Da vi lanserte Arbeiderpartiets nye distriktssatsing for en tid tilbake med 60 punkter for en bedre distriktspolitikk, møtte regjeringens egen distriktsminister opp i Stortinget for å svare ut regjeringens egen jobb med dette. Da, plutselig, fikk vi altså høre at regjeringen straks skulle lansere en ny todelt distriktspolitikk, og at det lå høyt på regjeringens bord. Nå er dette en stund siden, og vi har ikke hørt noe mer om denne nye todelte distriktspolitikken og hva den skulle inneholde. Så kan statsråden gi oss – kall det – en løypemelding på hva denne todelingen av distriktspolitikken egentlig er for noe? Hva er det som skal todeles i regjeringens distriktspolitikk, slik statsministerens egen statsråd varslet?

Statsminister Erna Solberg [10:53:09]: Jeg skjønner at man alltid tror at virkeligheten svirrer rundt sin egen navle. Det er ikke sånn at vi, og vår distriktsminister, lanserte spørsmålet om en egen innlandsstrategi og en egen kyststrategi fordi Arbeiderpartiet hadde lagt fram noe. Det var et arbeid som var gjort en stund. Det er selvfølgelig leit at representanten ikke har oppdaget at det nå foregår innspillsmøter over en lav sko til disse. Det tror jeg veldig mange av Arbeiderpartiets politikere

rundt omkring i landet har oppdaget, for de har vært invitert til å komme med innspill. Og det handler nettopp om forståelsen av at utfordringene er ulike i Distrikts-Norge. Det er forskjell på en kystnæring hvor det er veldig mye næringsutvikling som kommer av utviklingen av sjømat, utviklingen av alt det livet vi har i havet, og at man kan trenge andre virkemidler enn det innlandet, og særlig fjellområdene, kommer til å trenge. Det er konkretisering av det arbeidet som det nå jobbes med, og som vi etter alle solemerker vil legge frem før sommeren. Der er det bl.a. grønne bioressurser, store utmarksarealer og fornybar energi for alle som er blant de viktige temaene, f.eks. i innlandet.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:54:37]: SV har lagt fram en plan som viser hvordan vi kan kutte norske CO₂-utslipp, klimagassutslipp, med over 60 pst. – tiltak for tiltak, tonn for tonn, krone for krone – et gjennomarbeidet klimabudsjett for årene fram til 2030.

Vi har også lagt fram en plan for et rettferdig grønt skifte med den nærings- og industripolitikken som trengs for å gjennomføre en omstilling som kan ta oss bort fra oljeavhengighet, gjennom massiv satsing på grønne oppgaver til industrien og gjennom rettferdige løsninger, hvor vi kombinerer f.eks. det å gjøre det dyrere å forurense med tiltak for å fordele de pengene, sånn at vi kan holde både utslippene og forskjellene nede.

Når vi nå har tatt på oss, samtlige partier, offensive klimamål for 2030, må alle seriøse partier ha en plan for hvordan det målet skal nås. Sist torsdag behandlet Stortinget regjeringens klimamelding. I beste fall fjerner den om lag halvparten av de utslippene regjeringen har forpliktet oss til å fjerne gjennom Parisavtalen – i beste fall, hvis alt av tiltak som nevnes der, gjennomføres.

I går ettermiddag stemte regjeringspartiene mot samtlige forslag fra opposisjonen som kunne gitt større utslippskutt. De stemte i tillegg mot en rekke forslag som innebar konkretisering av regjeringens egne forslag og forpliktelser til å gjennomføre dem.

Betyr dette at statsministeren og regjeringen er fornøyd med å komme halvveis til målet i 2030?

Statsminister Erna Solberg [10:56:28]: Vi har lagt frem en plan for å kutte det som vi har lovet, 45 pst. i ikke-kvotepliktig sektor. Den planen som er lagt frem for Stortinget med de tiltakene vi har, vil gjøre at vi når det målet.

I tillegg er det fortsatt sånn at den andre store biten som vi har, er avhengig av kvotesystemet i EU. Vi jobber aktivt med, og EU selv jobber også aktivt med, å

stramme inn kvotesystemet, sånn at det hele tiden vil bli dyrere for dem som er innenfor kvotesystemet, å ha utslipp. Det vil gjøre ny teknologi og andre måter å drive på mer lønnsomt.

Men i tillegg til det å ha den litt passive holdningen om hvilke virkemidler rettet mot den næringen, som tidligere regjeringer har hatt, har vi også hatt en aktiv holdning ved å bruke Enova klimarettet for å utløse ny teknologi i disse sektorene. Vi jobber med rammebetingelser for det, og vi har sagt at CO₂-avgiften også skal gjelde i de kvotepliktige områdene for å bidra til å stimulere ekstra til å løse ut ny teknologi.

Jeg er altså uenig i representantens påstand om at vi bare har en klimapolitikk for halve utslippet. Men det er en annen klimapolitikk enn det Senterpartiet har, nemlig at vi legger vekt på at vi skal nå målet for kvotepliktig sektor sammen med EU. Det har ligget siden den rød-grønne regjeringen la dette inn i klimaarbeidet tidligere. Det har vært en viktig og stabil rammebetingelse for norsk næringsliv. Og vi legger til nasjonale tiltak på toppen av det for å sørge for å realisere ny teknologi. Men vi har sagt før: Vi kan få økt CO₂-utslipp i Norge hvis vi blir det mest vellykkede industrilandet. Hvis vi på noen områder har lavest intensitet på utslippene våre, men likevel får utslipp fordi vi har den beste teknologien, vil noen næringer faktisk kunne ha større CO₂-utslipp i fremtiden. Det er helt naturlig hvis vi faktisk klarer å vinne på noen av disse områdene.

Audun Lysbakken (SV) [10:58:29]: Nå synes nok jeg kanskje ikke at det er Senterpartiets klimapolitikk man skal strekke seg etter og måle seg mot. Min utfordring var jo SVs klimapolitikk som alternativet til regjeringens.

Jeg vil vel si at selv om det er helt riktig at regjeringen kan vise til at vi har en kvotepliktig sektor, og at industrien og oljesektoren kommer inn under den, tror jeg ingen på ramme alvor tror at målene vil bli nådd i de sektorene uten en aktiv politikk for å få det til. Det betyr at vi er nødt til å ha en plan for industrien, og vi er nødt til å ha en plan for oljesektoren. Derfor er det jeg sa innledningsvis, helt riktig – regjeringen har kun lagt fram en plan for å komme halvveis til Paris-målene. Da må også statsministeren akseptere å få en tydelig utfordring fram mot valget.

Vi har en plan. Kommer vi til å få se regjeringens plan også for industrien og oljesektoren, regjeringens plan for å komme i mål i 2030?

Statsminister Erna Solberg [10:59:36]: Det er et grunnleggende brudd med måten vi har håndtert klimautfordringene på, hvis vi mener at vi ikke skal ta utgangspunkt i likebehandlingen som kvotesystemet gjør

på utslippstillatelser. Det mener jeg er grunnleggende. Men vi kommer på noen områder til å være skjerpet på tiltakene i Norge.

Det andre vi kommer til å gjøre, er å bruke mye ressurser – og vi bruker mye ressurser. Langskip er et stort løft som ett bidrag i dette. Det utløser sannsynligvis også mer optimisme knyttet til hydrogen. Olje- og energiministeren vil på vegne av regjeringen legge frem en stortingsmelding om energiressursene fremover som også viser mer av veikartet knyttet til det. Det er veldig mye industripolitikk knyttet til de energiløsningene som kommer der.

I tillegg bruker vi nå Enova aktivt for å få realisert ny klimapolitikk. Jeg er uenig med representanten fra SV i at man har et svar fra SVs side. Vi er opptatt av å kutte utslipp, men ikke kutte utviklingen. Jeg er nok redd for at SVs politikk vil kutte utviklingen. Det kan være at utslippene går ned, men det blir også mindre velferd i Norge.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Audun Lysbakken.

Audun Lysbakken (SV) [11:00:52]: Statsministerens svar viser egentlig det som i stadig større grad kommer til å være skillelinjene i klimapolitikken. Etter hvert som færre og færre – heldigvis – mener at vi kan la være å gjøre noe, blir det en større og større debatt om hvordan vi kommer til målet. Det regjeringens klimamelding og statsministerens svar her viser, er jo en blind markedstro som ikke kommer til å ta oss til målet. Kvotemarkedet kommer ikke til å løse klimakrisen. Vi er nødt til, hvis vi skal ha en vellykket omstilling, å ha en mye mer aktiv nærings- og industripolitikk, en som gjennom sterkt statlig engasjement kan sørge for at vi blir verdensledende på grønn skipsfart, kan sørge for at vi får fart på karbonfangst og -lagring, batteriindustri, hydrogenindustri, bioindustri – alle de fantastiske mulighetene Norge har.

Har statsministeren ikke ett eneste nytt utslippskutt å komme med før velgerne skal si sitt i september?

Statsminister Erna Solberg [11:01:56]: Jeg tror nok det blir mange utslippskutt som kommer til å bli annonsert fra ulike bedrifter og andre steder på grunn av de virkemidlene vi har. Vi har en rekke bedrifter som på grunn av at vi f.eks. har økt midlene betydelig til Enova, nå har installert teknologi som gjør at utslippene faktisk går ned. Innenfor grønn skipsfart er vi ledende i verden. Det er fordi vi har hatt et grønn-skipsfart-program som først har jobbet med kompetanse, kunnskap, i beslutningene sammen med næringen, som nå fører til realisering av ny teknologi fordi vi har en satsing rettet mot hydrogen og utvikling av det, og ved PILOT-E-

ordningen knyttet til det, utvikles det ny teknologi. Vi får de første anbudene.

Vi ser et ganske interessant bilde bare i løpet av det siste halve året, når Veidekke vil ha to hydrogen- eller nullutslippsløsninger langs kysten på lastebiler, når vi ser ASKOs satsing over Oslofjorden. Vi ser flere rederier som har det, og Rederiforbundet har fulgt sterkt opp. Det vil være mange tiltak som kommer til å vise at vi kommer til å få ned ulike utslipp fordi vi er teknologioptimister, fordi vi jobber med teknologiutviklingen.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:03:04]: Mange av disse forslagene er bra, men det nytter ikke å være bare teknologioptimist, man må ha en teknologipolitikk som aktivt bidrar til at vi får mer av dette.

Men la oss gå litt videre, for da regjeringspartiene skulle stemme over klimameldingen, stemte man altså ned 140 forslag fra den rød-grønne opposisjonen som kunne bidratt til betydelige utslippskutt. Man valgte konsekvent å ikke stemme for forslag fra opposisjonen, med noen veldig få unntak. Det var ett forslag regjeringspartiene valgte å stemme for, nemlig å si nei til kjøttavgift. Det som bare var litt rart med det forslaget, var at ingen har foreslått å innføre kjøttavgift. Det er et eksempel på at vi får en sånn innbilt kulturkrig istedenfor reelle klimatiltak og reelle uenigheter om ting noen har foreslått. Det er en ganske pussig måte å drive politikk på, særlig for regjeringspartier. Er det det som er regjeringens nye klimastrategi, å gå mot forslag som ikke fins? Og har dere i så fall regnet på utslippseffekten av det?

Statsminister Erna Solberg [11:04:11]: Jeg skjønnte at det var et retorisk spørsmål, siden vi har lagt frem en stor melding – vi har en stor Klimakur-rapport, jobbet med alle de tiltakene som faktisk er oppskriften. Det er det mest konkrete som noen gang er lagt frem fra noen regjering for å kutte, fordi vi er i den fasen hvor handling er nødvendig.

Så er jeg uenig i å si at dette er bare ord og tiltak. Alt det jeg nevnte, er reelle resultater av tiltak som vi gjennomfører, som betyr at den enkelte investoren har troverdighet, at de får hjelp, støtte og rammebetingelser fremover.

Hovedutfordringen til SV i klimapolitikken er at alt det SV ønsker at næringslivet skal gjøre, kommer de ikke til å kunne klare å gjøre hvis vi tar SVs næringspolitikk på toppen. Det er ikke sånn at røde tall gir bedre klimaløsninger. Økt skattebyrde og mindre investeringsmidler i de enkelte bedriftene kompenseres ikke av at man skal overføre mer fra andre ulike typer støtte-

ordninger. Tvert imot vil evnen til å løse klimautfordringene, fordi evnen til å skape jobber er klimarelatert, bli begrenset av at den næringspolitikken SV har, faktisk vil gjøre at færre vil tørre å investere.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:05:20]: Det er jo fristende å minne regjeringen om at de aldri greier å dokumentere at regjeringens skattepolitikk har den typen positiv effekt på sysselsetting og næringsliv. Men den debatten skal vi få rikelig anledning til å ha fram mot valget.

Summen av regjeringens klimapolitikk ser jo mørk ut. Man har altså kun tiltak for å komme halvveis til målet, man vegrer seg mot å føre en mer aktiv nærings- og industripolitikk for å få fart i klimautviklingen også i kvotepliktig sektor.

La meg nevne en ting som knapt er berørt i klimameldingen. Det er solenergi. Norge har jo enorme muligheter for satsing på sol. Vi kan bygge opp en kraftfull solcelleindustri, og vi kan hente store mengder strøm fra solen. Allikevel stemmer regjeringspartiene mot en rekke forslag som kunne sikret en mer offensiv satsing på solenergi i Norge. Selv om det ser mørkt ut, burde det være mulig å slippe inn litt sollys. Så mitt spørsmål er hva grunnen er til at regjeringen har så lite å si om satsing på solenergi. Når skal regjeringen se lyset?

Statsminister Erna Solberg [11:06:25]: Jeg er enig i at solenergi er en av flere energiformer som kommer til å være viktig. Selv i Bergen kommer solenergi til å kunne være en riktig satsing for mange. Veldig mye rettet mot bygg kommer solenergi til å være, men det kan også gi netto mer energi inn i det.

Så velger ikke vi hver enkelt bransje med egne tiltak. Når vi velger å bruke f.eks. Enova som det store hovedvirkemidlet, er det teknologinøytralt, det er innsatsnøytralt. En er opptatt av effekten på klimaet av de tiltakene man har. Det betyr at vi ikke plukker hver enkelt næring og lager en egen politikk, eller hver enkelt energiform og lager en egen politikk. Det er faktisk summen – at man bruker de beste hodene som har jobbet med dette over lengre tid, og ser hva det er som «brekker» ny teknologi og gir oss reduksjoner i CO₂-utslippene. I den formen vil også solenergi være.

Så vil jeg bare si at jeg er enig med representanten Lysbakken i at voteringen over rødt kjøtt kan være hipp som happ fordi det virker litt rart. Jeg har bare lyst til å si at det er også noen ganger i debatter at man blir anklaget for at man er imot noe, men hvor man egentlig er (presidenten klubber) enig med representanten

som har foreslått det. Da er det av og til enklest å bare stemme for.

Presidenten: Presidenten minner om at det er ikke egne taletider for bergensere! De må holde seg til Stortingets forretningsorden.

Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:07:52]: Det burde kanskje presidentskapet ta en runde på, president!

Jeg har lyst til bare å avslutte der jeg begynte, for det som statsministeren sier nå, tror jeg egentlig avdekker det som er en hovedskillelinje i klimapolitikken akkurat nå. Statsministeren ser muligheten innenfor sol, men vil at markedet skal gjøre jobben. Vi vil nettopp ha et aktivt statlig engasjement, hvor vi legger strategier for å utløse det potensialet som vi ser fins, og som markedet ikke kommer til å klare alene.

Jeg begynte med å si at ethvert seriøst parti må ha en plan ved dette valget for å nå 2030-målet, og at det regjeringen har lagt fram, bare tar oss halvveis til målet. Derfor er det jo et viktig spørsmål om Høyre og regjeringspartiene kommer til å komme med noe mer før valget, eller om det som det ble stemt over i går, er den klimaplanen Erna Solberg går til valg på.

Statsminister Erna Solberg [11:08:50]: Vi har et eget programarbeid, så det kan godt tenkes at det kommer nye tiltak i programarbeidet vårt og med ulike satsingsområder. Landsmøtet skal vi ha i midten av mai, så det får vi da komme tilbake til.

Så har jeg allerede sagt at bruken av energiresurser er tett knyttet til nettopp de spørsmålene som dreier seg om klimaskifte i industri og næringsliv i kvotepliktig sektor. Så kommer det en egen stortingsmelding knyttet til videreutvikling av det som vil berøre mange av de viktige teknologiene.

Vi tror ikke at markedet løser alt. Vi bruker massevis av regler, forskrifter og annet. Vi har påbud og nye faser som ligger i denne planen. Vi legger nye reguleringer på plass fremover, og har tidfestet det datomessig inn i planen. Vi har sørget for at vi bruker masse penger på forskning og utvikling for å sørge for at teknologier er der, og vi sier at vi skal alltid strebe etter best mulig teknologi. Så det at det er bare markedet: Nei, vi styrer ganske mye inn mot markedet, men vi er teknologinøytrale i mange sammenhenger.

Presidenten: Åsmund Aukrust – til oppfølgings-spørsmål.

Åsmund Aukrust (A) [11:10:08]: Det som skiller klimasaken fra alle andre politiske spørsmål, er at dette er noe vi skal holde på med i veldig mange år framover. Det er ikke noe som gjelder én stortingsperiode, eller to

stortingsperioder. Det gjelder i alle år fram mot 2050. Derfor er det som har vært det viktigste kravet fra bl.a. næringslivet, ikke nøyaktig hvordan vi gjør det, men at de skal ha forutsigbarhet, at de vet at noe varer utover én stortingsperiode.

Da regjeringen la fram sin klimamelding, sto statsministeren i spørretimen og sa at hun ønsket å få til bredest mulig enighet, men at de først skulle starte med Fremskrittspartiet, for det var deres foretrukne partner i klimapolitikken. Hva de samtalene med Fremskrittspartiet førte til, vet jeg ikke, for de ble knapt enige om en eneste merknad og ikke et eneste forslag. Det vi senere så, var en regjering som heller ikke var villig til å lytte til noen andre – ikke til opposisjonen, ikke til de klimastreikende ungdommene, ikke til næringslivet, ikke til bøndene, ikke til fiskerinæringen. I går satt Stortinget i én time og stemte ned 500 forslag. Regjeringspartiene stemte ned alle sammen, med unntak av det ene om at man ikke skulle innføre kjøttavgift.

Hvorfor er ikke regjeringen villig til å endre noe av sin politikk? Og mener statsministeren det hadde vært en fordel med en bredere oppslutning rundt klimapolitikken?

Statsminister Erna Solberg [11:11:18]: Jeg er enig i at det ville vært fint med en bred enighet om klimapolitikken. Hovedutfordringen vår var at det ville senket ambisjonene fra regjeringens side hvis vi skulle gått inn på en del av de forslagene som bl.a. Arbeiderpartiet har lagt opp til. Vurderingen var også, og det tenker jeg egentlig at rød-grønn side i norsk politikk bør tenke over, at det som var fordelene både i 2008 da vi forhandlet om klimaforlik, og i 2012 da vi forhandlet om klimaforlik, var at de man forhandlet med – opposisjonen – satte seg ned og ble enige om hva de skulle kreve, og stilte med en felles agenda overfor regjeringen den gangen. Det har vi ikke sett nå. Vi har sett en fullstendig sprikende agenda fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet. De er knapt enige om noe som helst i forbindelse med dette – ulike ambisjoner, ulike tiltak. Så det norsk politikk egentlig trenger nå, er å få vite hva rød-grønn side mener om klimapolitikken. Det er de som skaper ustabilitet om hvilke rammebetingelser man skal ha fremover for norsk næringsliv.

Presidenten: Åsmund Aukrust – til oppfølgings-spørsmål.

Åsmund Aukrust (A) [11:12:25]: Der avslørte statsministeren at hun ikke har lest klimainnstillingen som ble behandlet i Stortinget i går. Det var 150 forslag som Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet sto sammen om – i tillegg til en rekke andre forslag som partiene hadde. Felles for dem alle var at man skulle ha klarere mål, mer

aktiv næringspolitikk og mer sosialt rettferdig klimapolitikk.

Det er tidligere blitt henvist til hvordan statsministeren i Norge ikke er så villig til å lytte til opposisjonen – i klar kontrast til Mette Frederiksen i Danmark. Det samme har vi sett i klimapolitikken. Mette Frederiksen har fått til Europas mest ambisiøse klimamål fordi hun har samarbeidet på tvers av blokkene. Hun har fått næringslivet med seg fordi hun har startet et partnerskap med næringslivet. Det er noe av det Arbeiderpartiet ønsket i Stortinget, men som regjeringspartiene sa nei til.

Hva er grunnen til at statsministeren har sagt nei til et forpliktende partnerskap med næringslivet, som kunne gitt store utslippskutt og skapt massevis av arbeidsplasser i Norge?

Statsminister Erna Solberg [11:13:19]: Denne regjeringen har jobbet tett med næringslivet gjennom hele arbeidet med både klimameldingen og industripolitikken fremover. Når Prosess21 legges frem, med mange viktige føringer for industriutvikling og også for klimapolitikken fremover, er det fordi det skjer i samarbeid med og etter oppdrag fra regjeringen – for at vi skal ha et grunnlag for det, for et godt partnerskap rundt veivalgene fremover og for å klarlegge hvor utfordringene kommer.

I oppfølgingen av klimautvalget som vi nedsatte i 2015, har alle næringsorganisasjonene i Norge levert inn veikart for sine områder, og det er jobbet frem hvordan man skal gjøre det. Dette er et godt grunnlag for det arbeidet vi har. Vi har massevis av samarbeid knyttet til disse spørsmålene. Det som kanskje er det mest avgjørende virkemiddelet, nemlig spørsmålet om CO₂-avgiften fremover, er det området der opposisjonen spriker mest. Senterpartiet skal ikke ha CO₂-økning. Arbeiderpartiet skal ha en annen innfasing av CO₂-økningen. Og SV har et sterkere CO₂-fokus på at forurensnerne skal betale.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Per Espen Stoknes (MDG) [11:14:39]: Jeg vil åpne med et stort hurra for regjeringen, for NBIM og Tangen, fordi vi forrige uke fikk vår aller første investering i fornybar energi, i såkalt unotert infrastruktur. Endelig – jeg danset på bordet av glede! Gjorde statsministeren det også?

Men det er et skår i gleden. Det følger av loven om Statens pensjonsfond at målet med investeringene skal være å oppnå høyest mulig avkastning, med en akseptabel risiko. Dette er et mål som ofte blir trukket fram som et argument mot å la fondet investere mer i miljørettede aksjer og grønn infrastruktur. Men i dag kan

ikke fondet investere mer enn 120 mrd. kr i miljørelaterte aksjer. Begrensningene på fondets mulighet til å investere i disse og unotert infrastruktur samtidig som fondet gis anledning til å investere i olje og gass, bidrar til å redusere fondets avkastning. For nå er tallenes tale klar: I fjor hadde fondet en negativ avkastning på 25 pst. på olje- og gassinvesteringer. Samtidig hadde vi en positiv avkastning på over 34 pst. på miljøinvesteringene. Med andre ord sto miljøinvesteringene med 60 pst. høyere avkastning enn olje- og gassinvesteringene. Også i 2019 hadde fossilinvesteringene den laveste avkastningen, på 13 pst., samtidig som miljøinvesteringene hadde en avkastning på over 35 pst. Jeg kan fortsette – tallene viser akkurat det samme for 2017 og 2018, altså fire år med betydelig høyere avkastning enn fondets gjennomsnitt de siste fire årene, men bare en bitte liten miljøandel. Så hvordan mener statsministeren da at å fortsette å begrense fondets mulighet til å investere i miljørelaterte aksjer bidrar til å oppnå fondets mål om høyest mulig avkastning, når alternativet er å kunne danse enda mer på bordet over reell grønn vekst?

Statsminister Erna Solberg [11:16:36]: Jeg vil bare få lov til å nyansere det som sies. Det er ingen begrensning på hvor stor andel av fondet som kan gå inn i klima- og miljømessige investeringer, så lenge det er konvertible aksjer som kan investeres i. Det er viktig, fordi det er det som gjør at man også kan løsrive, ha mindre politisk risiko, i disse egne prosjektene, og man kan raske løsrive og bruke pengene på andre måter. Derfor er det en forsiktighetsregel om hvor mye man kan investere i eiendom, hvor mye man kan investere i unoterte aksjer og andre områder, fordi det også skal være mulighet til å komme ut, det skal være en transaksjonsmulighet i de aksjene man har. I så måte så vil jo klimainvesteringer og klimasatsing bli mer normalt også inn i vanlige aksjeselskaper i vanlige former, og sannsynligvis bruker fondet mye mer enn det som er mandatet, inn i selskaper som er en del av det store grønne skiftet i verden.

Så skal de jo følge lønnsomhetsprinsippet, og så lenge det er lønnsomt å investere i den typen aksjer, vil jo fondet også gjøre det. Men jeg er opptatt av at disse hovedprinsippene om lønnsomhet og om ikke for stor risiko legges til grunn, for dette er de pengene som skal sikre våre barns fremtid, at de ikke bukkes under under pensjonsforpliktelsene fra sine foreldre, og at vi har penger til å møte kriser som den pandemien vi er oppe i, også i fremtidige kriser som vil komme. Dette har vi et generasjonsperspektiv på. Derfor er vi opptatt av at fondet ikke skal være et politisk virkemiddel, men det skal være et virkemiddel for å sikre god avkastning. Så

jeg er enig med representanten Stoknes i at grønne investeringer kan synes å være mye mer lønnsomt fremover. Da er det helt naturlig at fondet kommer til å investere i det.

Per Espen Stoknes (MDG) [11:18:39]: Avkastningen i en lang årrekke nå tilsier at investeringene synes å ha en svært akseptabel risiko, i motsetning til olje- og gassinvesteringene, som har gått med tap eller vært betydelig lavere enn gjennomsnittet til porteføljen. Både EU, USA og Kina skal nå akselerere det grønne skiftet, og de har satt netto null utslippsmål alle tre. Dette er den aller største delen av verdensøkonomien, og det er en helt ny situasjon i verden. Problemet er at det er for få gode prosjekter under utbygging.

Mitt spørsmål er: Vil regjeringen åpne for at pensjonsfondet kan bidra til å finansiere nye fornybar infrastrukturprosjekter framover?

Statsminister Erna Solberg [11:19:21]: Vi mener at vi må gå stegvis frem, nettopp fordi vi må ha sikkerhet for disse pensjonspengene. Det er altså sann at de pengene skal være der for fremtidige generasjoners muligheter, de skal være der for å være bufferen i vår økonomi. Vi har et samfunn med et «pay as you go»-pensjonssystem, hvor det altså ikke spares i fond, som det gjøres i mange andre land. For pensjonsforpliktelsene er det sann at vi må ha dette også for å kunne sikre oss fremover. Det betyr at vi ikke kan ta stor risiko.

Derfor mener jeg at å gjøre større endringer raskt for å realisere andre mål, er feil. Vi må være innenfor det området at vi skal ha lav risiko og bidra til høy avkastning. Så må man ta de risikovurderingene når man går inn, men ikke politisk styres til at man skal ta enda større risiko på enkeltområder. Det kan godt tenkes at rommet skal økes noe, det kan man vurdere hvert eneste år fremover, men det kan også være at vi opplever et tilbakeslag. Jeg håper at det tilbakeslaget ikke betyr at neste generasjon taper penger.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Per Espen Stoknes.

Per Espen Stoknes (MDG) [11:20:35]: Jeg er takknemlig og glad for å høre at statsministeren ser at risikoen på fornybar er lavere, og at lønnsomheten er høyere. Da vil jeg understreke at få ting Norge gjør, kan ha så stor betydning for verden framover som hvordan vi investerer i Statens pensjonsfond utland framover.

Mitt spørsmål er da: Er regjeringen klar for å trappe opp dette betydelig fra dagens beskjedne 120 mrd. kr – det rare er at 120 mrd. kr blir en mindre og mindre andel av fondet – med f.eks. 30-gangeren, dvs. 3 600 mrd. kr eller ca. en tredjedel av oljefondet? Hvor

bør det målet ligge, etter hvert som oljefondet vokser i årene framover? Jeg vil høre om statsministeren er med på en opptrapping til en tredjedel.

Statsminister Erna Solberg [11:21:21]: Jeg vil mene at vi skal ha en risikodiversifisering for dette fondet. Det betyr at vi ikke må ha et fond som plutselig får en betydelig nedgang fordi én næring eller ett område får tilbakeslag. Det mener jeg er det ansvaret vi har fremover.

Det er klart at i det øyeblikket det blir mye mer lønnsomhet, vil sannsynligvis mange av de klimainvesteringene som gjøres, skje gjennom selskaper som har helt ordinær deltagelse på børsen. At mange flere selskaper går inn, at infrastrukturselskaper plasseres der vil være en helt naturlig del av utviklingen. Men denne politiske styringen og plukking av på en måte én sektor i stort monn, kan medføre at vi tar stor grad av risiko. Det kan medføre at vi har mindre penger i fremtiden til våre neste generasjoner, og det mener jeg vi må gjøre gradvis og stegvis. Det har egentlig vært litt av suksessmodellen for oljefondet, at alle endringer vi har gjort i vinklinger knyttet til dette, går stegvis og gradvis, vi prøver oss frem og passer på at kostnadene ved å drifte fondet ikke blir altfor store.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [11:22:40]: Forskjells-Norge forsterkes av at hundre tusener har gått ned i inntekt, mistet jobben eller fått livsverket lagt i grus. Samtidig har mange milliardærer, ifølge Kapital i hvert fall, blitt enda rikere i 2020.

Gjenåpningen kan ta tid. Det handler ikke bare om å fase ut smittevernstiltak, men at det skjer rettfærdig. Og krisen har jo vist at velferdsstaten er vårt viktigste beredskapssenter. Så gjenreisningen av økonomien må gå hånd i hånd med en gjenreising – og styrking – av velferdsordningene våre.

Så ser vi fra undersøkelser at folk som har lav inntekt, også har langt dårligere tannhelse enn dem som har bedre råd. Arbeidsledige, uføre og studenter ligger over snittet blant dem som har udekkede behov for behandling. Før pandemien viste tallene av en av tre utsetter tannlegebesøket av økonomiske grunner. Nå har vi over 200 000 ledige, og vi kan anta at enda flere ikke har råd. Når tennene ikke behandles som en del av kroppen, kommer forskjellene i samfunnet til uttrykk også i folks tannhelse. Folk som har dårlig råd, får ikke dekket helsebehovet sitt, og de må ta regningen for dette selv.

Så vedtok Stortinget i 2018 at regjeringen måtte styrke norsk tannhelse og utjevne ulikheten her. Dette har regjeringen varslet å følge opp i en prioriteringsmelding. Den skulle ha kommet i fjor, men etter hva vi

vet, har ingenting skjedd. Det er menneskelig å få hull i tennene, men store hull i velferdsstaten bør vi kunne gjøre noe med. Når kommer regjeringens oppfølging av Stortingets vedtak, og hvordan kan det forsvares at tennene ikke behandles som en del av kroppen i helsevesenet vårt per i dag?

Statsminister Erna Solberg [11:24:31]: I Norge har vi god tannhelse. Vi har bedre tannhelse enn i mange av de landene som har en større offentlig finansiering av tannhelsen. Det betyr at systemene våre fungerer. Det betyr sannsynligvis at folkeopplysningen om å pusse tennene når man er liten, å sørge for å bruke fluor og alt det andre, har gitt mange gode resultater. Så vi har altså en god tannhelse generelt sett.

Regjeringen har vært opptatt av at vi skal skjerme særlige brukere. Et av de store grepene som daværende helseminister Ansgar Gabrielsen gjorde, tilbake til den borgerlige regjeringen fra 2001–2005, var å etablere veldig mye lavterskeltilbud for tannhelse for rusmisbrukere, ut fra prinsippet om at de også må få lov til å tygge maten. Så det er gjort målrettede tiltak knyttet til dette. Vi har fortsatt som hovedtilnærming at vi går inn og hjelper dem som har størst utfordringer, dem som har størst kostnader, så det er prioriteringen til regjeringen. Vi har gitt både psykolog- og tannhelsetilbud til personer som har vært utsatt for tortur og overgrep. Det er styrket f.eks. i budsjettet i inneværende år. Vi har altså en tilnærming hvor det kanskje er aller viktigst å hjelpe de som får størst utgifter, og de som har helt spesielle årsaker til at de får det.

Bjørnar Moxnes (R) [11:25:58]: Takk for svaret.

Apropos det å tygge maten sin: Vi kunne lese på NRK tidligere i år om Nikolai som ble påkjørt av en elsparkesykkel så kjeven knakk og tenner ble ødelagt. Han fikk i utgangspunktet dekket kjevebehandlingen, det fikk han, men ikke tennene. Så han levde da på potetmos og suppe og lå an til å måtte betale dyrt for dette. Men Nikolai hadde ulykkesforsikring gjennom jobb. Da sa han følgende:

«Det er utrolig å tenke på at det kan ha vært avgjørende for meg at ulykken skjedde på vei hjem fra jobben.»

Hva er den logiske, eller kanskje medisinske, forskjellen mellom kjeve og tenner? Og mener Erna Solberg at kun de som har råd eller flaks – som Nikolai på en måte hadde, flaks i uflaks – skal få dekket tannbehandlingen?

Statsminister Erna Solberg [11:26:53]: Vi er også opptatt av at folk med tannsykdommer og store tannutgifter og annet skal få dekket det. Det er alltid godt å ha en ekstra forsikring i livet, enten det er privat eller

gjennom jobben, som gjør at når det skjer uhell og ulykker og man får store kostnader knyttet til det, er man forsikret.

Vi har altså ikke funnet rom til å prioritere å gi generell tannhelsehjelp til alle – men det kan godt tenkes – i våre budsjetter. Det har heller ikke noen andre av de større partiene – på noe tidspunkt. Det er mange som har hatt det som forslag og snakket om det i valgkamper, men jeg har konstatert at gjennom de årene jeg har vært stortingsrepresentant, er det, i diskusjonen om tannhelsen og tennenes rolle i kroppen, ingen regjeringer som reelt sett har fremmet forslag om å gjøre noen dyptgripende endringer i dette. De har fulgt samme strategi som vi gjør, se på gruppene knyttet til dette mer målrettet.

Så har jeg lyst til å understreke at vi har god tannhelse. Det kan være at vår måte å organisere tannhelse-tjenesten på også gjør at folk forbereder seg godt på ikke å få hull i tennene.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Bjørnar Moxnes.

Bjørnar Moxnes (R) [11:28:03]: Nå er heldigvis Rødt kommet på Stortinget, og vi har en plan i våre budsjetter for å fase inn gratis tannhelse for alle. Vi gjør det naturligvis ved å hente inn noe penger fra dem som har mer enn nok per i dag – stor formue, store inntekter. Da får man råd til å bygge ut velferdsstaten og innføre nye reformer som sikrer at alle, uavhengig av inntekt og hva man måtte ha å rutte med, kan få en god tannhelse.

Ifølge DNB tar en del mennesker opp forbrukslån for å takle uforutsette utgifter, og det kan også være – det vet vi – store tannlegeregninger. Når det er sånn at en del folk som kanskje har uflaks, kanskje har dårlig råd, må ta opp forbrukslån for å dekke tannlegeregnin-gen, ser statsminister Solberg at det kanskje da er en stor mangel, eller kanskje et gapende hull, i velferdssta-ten som burde tettes også gjennom politiske vedtak og tiltak?

Statsminister Erna Solberg [11:29:03]: Det er viktig å jobbe med å sørge for at folk har en inntekt de kan leve av, og at de faktisk har inntekt til å kunne betale uforutsette utgifter. Det er en del av den strategien som regjeringen legger til grunn når vi jobber mye med å få flere inkludert i arbeidslivet. Den største forskjellen i Norge i inntekt er mellom de som står utenfor arbeidslivet, og de som er innenfor arbeidslivet. Står man utenfor arbeidslivet, vil det være mye mindre sannsynlig at man mestrer uforutsette utgifter. Så er det rom for sosialkontor til å gi hjelp til den typen regninger hvis man er i en økonomisk situasjon der man trenger hjelp til

tannbehandling og uforutsette utgifter, men mange vil ikke være i den situasjonen at de kvalifiserer for supple-rende hjelp eller annet.

Vi må alltid diskutere hvor store reformer det skal være, og hva vi har råd til når det gjelder generell behandling. Men vi mener at denne retningen, nemlig at de som har ekstra store utgifter til tannbehandling, kanskje begrunnet i sykdom eller ulykke, bør være en riktigere og mer målrettet måte å bedre tannhelsen på enn generelle ordninger, som f.eks. at man får dekket en eller to tannlegetimer i året.

Presidenten: Med det er den muntlige spørretimen omme.

Sak nr. 2 [11:30:16]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten.

Endringene var som følger:

Spørsmål nr. 7, fra representanten Arne Nævra til klima- og miljøministeren, er overført til landbruks- og matministeren som rette vedkommende.

Spørsmålet må imidlertid utsettes til neste spørre-time da landbruks- og matministeren er bortreist.

Spørsmål 1

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:30:42]: «Det har vært en økning i antall nedlagte skoler denne stortings-perioden. Skoleåret 2019–2020 ble det lagt ned hele 53 grunnskoler. Årsakene til skolenedleggelse er sammensatte. Manglende tilgang på kvalifiserte lærere er én årsak. Overgangsperioden for nye kompetansekrav utløper i 2025 og nyutdannede lærere er en mangelva-re, og de har undervisningskompetanse i færre fag enn de tidligere allmennlærerne. Dette vil trolig føre til ytterligere sentralisering.

Er statsråden komfortabel med en slik sentralise-ring av skoletilbudet?»

Magne Rommetveit hadde her teke over presi-dentplassen.

Statsråd Guri Melby [11:31:22]: Som represen-tan selv sa, er det som regel sammensatte årsaker til at skoler legges ned, og ofte er lavt elevtall utgangspunk-tet. Tall som Utdanningsdirektoratet publiserte i fjor, viser at i de siste ti årene hadde de nedlagte skolene i gjennomsnitt 69 elever det siste året de var i drift. Halv-parten av skolene hadde under 40 elever. Vi har i dag

lite kunnskap som peker på manglende kvalifisering av lærere alene som årsak til nedleggelser, selv om det kan være et av flere forhold som hensyntas når kommunene skal vurdere skolestrukturen sin.

I kommunenes vurderinger er det mange hensyn som skal balanseres opp mot hverandre, bl.a. skolens elevgrunnlag, belastning ved lengre skolevei, kvaliteten på opplæringstilbudet, elevenes sosiale fellesskap og muligheten for å rekruttere kvalifiserte lærere.

Norge har blitt mer sentralisert de siste årene, og tendensen går mot færre og større skoler. Under den sittende regjeringen har det imidlertid i snitt vært noen færre skolenedleggelser hvert år enn årene før.

Ut fra prinsippet om kommunalt selvstyre mener jeg det bør være opp til kommunene selv å finne gode løsninger på skolestrukturen, til det beste for kommunens innbyggere.

Det viktigste for å få en god skole der elevene mestrer og lærer mer, er uansett lærere med solid kompetanse. Jeg mener det må være et mål at alle elever skal møte en kvalifisert lærer med faglig fordypning. Et særlig viktig bidrag for å gjøre opplæringen enda bedre er derfor den store satsingen vi har hatt på videreutdanning.

Siden 2014 har vi gitt rundt 40 000 lærere tilbud om videreutdanning, og stadig flere oppfyller nå kravene for undervisning i norsk, matematikk og engelsk. Fra deltakerundersøkelser vet vi at de lærerne som har tatt videreutdanning, er fornøyd og opplever at de har godt utbytte av utdanningen. De mener at de har blitt bedre til å undervise, og at elevene lærer mer.

Et resultat av satsingen på videreutdanning er at både antall og andel lærere som mangler tilstrekkelig kompetanse, har gått ned for hvert år. Sammenlignet med 2015 har vi i dag 12 000 færre lærere som underviser uten å oppfylle kompetansekravene i de prioriterte fagene engelsk, matematikk, norsk, norsk tegnspråk og samisk. Nedgangen fortsetter, og mange kommuner oppgir at de har planer for å komme i mål til høsten 2025.

Men selv om utviklingen går riktig vei og skolene og kommunene gjør sitt for å nå målene, er det fortsatt et godt stykke igjen, og vi må holde trykket oppe fram mot 2025. Det er skoleeierne lokalt som har ansvar for at lærerne har nødvendig kompetanse. I år bruker vi 1,6 mrd. kr på å gi lærere tilbud om videreutdanning. Alle som søker i fagene norsk, matematikk og engelsk, og som får søknaden godkjent av skoleeier, vil få tilbud om videreutdanning.

Jeg følger selvsagt utviklingen nøye og vil vurdere om det er nødvendig å sette inn tiltak for å sikre at skoleeierne oppfyller kompetansekravene innen 2025.

Jeg vil også peke på at det er etablert flere statlige satsinger for grunnopplæringen som har rekruttering til læreryrket som en av sine målsettinger, bl.a. videreutdanningssatsingen, stipendordningen for PPU, lærerspesialistordningen og ettergivelse av studielån, særlig for GLU 1–7 og dem som tar arbeid i Nord-Norge.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:34:27]: Jeg takker for svar. Gode skoler i lokalmiljøet, med kvalifiserte lærere der folk bor, er av stor verdi, og utover det faglige er det å opprettholde skoler mange steder et spørsmål om å opprettholde bygda, grenda og nærmiljøet.

Skolestruktur er et tema flere plasser, f.eks. i Ringsaker. Skolestrukturen bestemmes lokalt, med rette, men nasjonal politikk setter rammene og utfordrer lokaldemokratiets handlingsrom. Senterpartiet er bekymret for konsekvensen av regjeringens politikk for muligheten til å opprettholde nærskoler. Senterpartiet tror ingen elever eller foreldre ivrer etter å gå på kommunens eller landets største barneskole, men når skolene blir stadig større, kan dette bli skolehverdagen for flere elever.

Kan statsråden vise til faglig belegg for at store skoler er av bedre kvalitet enn mindre, eller ser statsråden at nærskoler har kvaliteter det er viktig å bevare?

Statsråd Guri Melby [11:35:28]: Det er ingen tvil om at nærskolen betyr kjempemye for et lokalsamfunn, og jeg forstår veldig godt at mange kjemper for å beholde nærskolen, for det betyr noe for hva slags livsgrunnlag man opplever at man har i en bygd. Samtidig synes jeg at det representanten antyder, er at vi kanskje da må fire litt på kravene våre til kompetanse for å sikre at det skal være mulig å drive skoler i hver eneste bygd, og det mener jeg også blir feil. Jeg mener at barn som vokser opp på små steder med små skoler, også har rett til at vi stiller akkurat de samme forventningene og akkurat de samme kravene til det opplæringstilbudet de skal bli gitt.

Jeg har selv vokst opp i en liten bygd og gikk på en skole med under 100 elever. Jeg er veldig glad for at det er de samme kravene som gjelder for lærere som jobber på den skolen, som det er på store skoler. Jeg mener fortsatt at dette er vurderinger man må gjøre lokalt. Regjeringen gjør det vi kan for å stille opp og sikre at det er nok kvalifiserte lærere, og vi skal sikre kvalifiserte lærere for barn i både bygd og by.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:36:30]: Senterpartiet opplever at det er et manglende faglig belegg for å forsvare sentralisering av skoler, og hvis det er et krav vi skal fire på, er det definitivt kompetansekrav med tilbakelvirkende kraft, for det underkjenner nettopp erfaring og tidligere utdanninger. Senterpartiet ønsker en

utvikling og satsing framfor avvikling og nedlegging. Koronapandemien har vist oss hvor sårbare vi er der det er høyt smittepress med mange mennesker samlet. Mindre grupper av mennesker er eneste løsning for å holde smitten under kontroll. Det har også minnet oss på hvor viktig det er med gode relasjoner, hvor viktig skolen er for barna. Læring er en viktig del av skolehverdagen, men aller viktigst er selvsagt det sosiale samværet med venner og klassekamerater. En trygg hverdag er en forutsetning for å lære og leve.

Ser statsråden at det er mange goder ved å ha en desentralisert skolestruktur med flere nærskoler, og at det er et poeng å satse på både små og store nærskoler i hele landet?

Statsråd Guri Melby [11:37:32]: Det er egentlig interessant dette begrepet nærskole og hva man legger i det. Jeg bor selv kanskje 20 meter unna den skolen jeg håper at mine barn skal gå på. Det er da en nærskole for meg – med 800 elever, så det er en svær skole.

Det er helt riktig som representanten sier, at vi har vel egentlig ikke noe entydig kunnskapsmessig belegg for å si verken det ene eller andre, verken at små skoler gjør det bedre enn store, eller omvendt, at de store skolenes gjør det bedre. Det vi vet, er at små skoler ofte kan være ganske sårbare, nettopp fordi man da har veldig mange færre ansatte, det blir færre å spille på, det blir mye mer sårbart og mye mer opp til den enkelte.

Men jeg vil fastholde at det er viktig at kommunene selv får lov til å bestemme hva slags skolestruktur de kan ha. I områder der befolkningsstrukturen endrer seg, altså når folk flytter på seg, må vi faktisk sørge for at velferdstilbudene er der folk bor. Så det vil være en avveining i den enkelte kommune om viktigheten av å opprettholde en mindre skole opp mot andre hensyn.

Spørsmål 2

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:39:02]: «Ifølge Brønnøysundregistrene var det i tidligere Asker og Bærum politidistrikt 402 ansatte i 2015. Ved Røyken og Hurum lensmannskontor, som den gang lå i Sør-Øst politidistrikt, var det 37 ansatte i 2015. Per dags dato er det 342 ansatte i Asker og Bærum, mens det er ingen ansatte i Røyken og Hurum.

Hvorfor er det, til tross for befolkningsvekst og ambisjon om et tilstedeværende, kompetent og effektivt nærpoliti der befolkningen bor, sentralisert bort nær ¼ av alle politiansatte fra kommunene Asker og Bærum gjennom nærpolitireformen?»

Statsråd Monica Mæland [11:39:47]: La meg starte med å si at politiet selvsagt ikke utelukkende gjør job-

ben sin på et kontor. Tvert imot er et av målene med politireformen å ha et synlig politi i befolkningen. Derfor er det litt overraskende at Senterpartiet til stadighet velger å bruke kontoradresse eller oppmøtested som utgangspunkt for debatten i stedet for å diskutere den jobben som faktisk gjøres.

Røyken og Hurum kommune valgte som kjent å gjennomføre en kommunesammenslåing og ble 1. januar 2020 en del av Asker kommune. Det er derfor ingen bemanningskrav for Røyken og Hurum for 2020. For 2015, derimot, kan Politidirektoratet opplyse at Røyken og Hurum lensmannskontor hadde 25 fast ansatte, av disse var 17 politiansatte. Ved sammenslåingen 1. januar 2020 ble samtlige politistillinger ved Røyken og Hurum lensmannskontor overført til Asker politistasjon, som ligger i Enhet vest i Oslo politidistrikt. I tillegg til disse stillingene opprettet Enhet vest egne avsnitt for kriminalitetsforebygging og lokal etterforskning og en patruljeseksjon med døgnkontinuerlig tjeneste i Asker. Vår vurdering er at det har medført en betydelig styrking av tjenesten i Asker, inkludert Røyken og Hurum.

Ifølge Politidirektoratet var det i 2015 totalt 360 årsverk, herunder 223 politiansatte og 19 påtalejurister, i Asker og Bærum politidistrikt. Dette inkluderer alt fra funksjoner som Politiets sikkerhetstjeneste, Utrykningspolitiet, Namsmannen og operasjonssentral til politimesterens administrasjon etc. I dag dekkes disse tjenestene opp av PST og fellesfunksjoner i Oslo politidistrikt. Flere av disse enhetene har også personell stedsplassert i Asker og Bærum.

Politidirektoratet opplyser at Enhet vest i dag, altså i 2021, har ca. 390 ansatte, hvorav 320 er politiårsverk og 30 er påtalejurister. De kommer i tillegg til de årsverkene jeg nevnte knyttet til fellesfunksjonene, som er veldig viktige for alle innbyggere i hele distriktet.

Hovedtyngden av de politiansatte arbeider innenfor patruljetjenester, etterforskning og kriminalitetsforebygging. Jeg mener derfor det ikke er dekning for å si at det har vært en sentralisering av ansatte i politiet vekk fra Asker og Bærum. Tvert imot er Asker og Bærum godt dekket med patruljetjenester, etterforskning og kriminalitetsforebyggende arbeid, samt gjennom fellesfunksjoner i politidistriktet, som er styrket som en følge av politireformen.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:42:29]: Jeg takker for svaret, men den virkelighetsbeskrivelsen som statsråden gir, beskriver en helt annen virkelighet enn den folk som bor i Asker og Bærum, eksempelvis på Hurumlandet, opplever. De opplever ikke at det er blitt et mer tilstedeværende politi gjennom de endringene som er blitt gjort. Tvert imot er det blitt reduserte åpningsti-

der. Røyken og Hurum lensmannskontor er ikke åpent per dags dato, og hva som skjer med det, er fortsatt uavklart. I Asker, en kommune med nesten 100 000 innbyggere, er politikontoret åpent to dager i uken fra kl. 09 til kl. 14. De patruljene som nå betjener Hurumlandet, får vi beskjed om mangler lokalkunnskap. De kommer enten fra Sandvika eller til og med fra Stovner. En mangler den lokale tilstedeværelsen som en hadde med de lokale politifolkene tidligere, som kjente lokalmiljøene sine. Det er borte. Folk mister trygghet, de mister tilstedeværelsen. Hvordan mener statsråden at det har bidratt til å styrke polititjenestene for folk i Asker og Bærum?

Statsråd Monica Mæland [11:43:38]: Her var det mange åpningstider. Det viktigste å spørre om, er kanskje hvordan det går med forebygging av kriminalitet i Oslo politidistrikt, og i Enhet vest, og hvordan det går med kriminalitetsbekjempelsen.

Når det gjelder påstanden om mindre trygghet, stemmer ikke det med de undersøkelsene som Politidirektoratet gjør. Når representanten viser til åpningstiden, er det verdt å merke seg at kriminalitet ikke skjer mellom kl. 09 og kl. 14. Den skjer syv dager i uken, 24 timer i døgnet. Derfor er det så utrolig viktig at vi har et politi som er skodd nettopp for kriminalitet som skjer uavhengig av politiets åpningstider. Det er heller ikke lenger slik at man møter hos politiet for å levere anmeldelser, f.eks. Mye av det gjøres nå på nett. Vitneforklaringer tas opp på et åsted.

Vi har altså innrettet politiet på en ny, framtidsrettet måte – med sterke geografiske enheter, med operasjonssentraler, med fellesfunksjoner, som alt i alt styrker politiet også på Hurumlandet, som representanten spør etter.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:44:46]: Det politiet selv skriver på sine nettsider, er at hvis en skal levere en anmeldelse, enten det gjelder vold, svindel, trusler eller datakriminalitet, skal det skje ved personlig oppmøte. Det er helt riktig, kriminalitet skjer om kvelden, det skjer i helgene. Hvis det skjer etter kl. 14 en arbeidsdag, og hvis det skjer i helgen, må folk i Asker og Bærum inn til politistasjonen på Grønland for å levere politianmeldelse.

Til det at en styrker de viktige områdene: Vi hadde nettopp en sak i VG som dokumenterer en dessverre negativ utvikling når det gjelder ungdomskriminalitet – 40 pst. økning i voldsanmeldelser blant ungdom under 18 år. I Bærum har de én dedikert etterforsker for ungdomskriminalitet, i Asker har de ingen. I Politidirektoratet har de 15 kommunikasjonsmedarbeidere. Mener statsråden det er en riktig prioritering for å sikre

folks trygghet og et mer tilstedeværende politi i Asker og Bærum?

Statsråd Monica Mæland [11:45:46]: Jeg er veldig glad for at vi gjennomførte politireformen. Jeg er veldig glad for at vi har fått sterkere politidistrikt, sterke operasjonssentraler, sterke fellesfunksjoner. Vi har nå forebyggende enheter i alle politidistrikt. Vi har analyseenheter og etterforskningsenheter i alle politidistrikt. Det er ikke knyttet til kontoradresser. Det handler om jobben som gjøres overfor alle innbyggere i et distrikt.

Samlet sett har det vært en historisk satsing på politiet i Norge. Man kommer ikke bort fra at det er styrket med rekordmange mennesker. Det jobber 3 600 flere i politiet i dag enn det gjorde i 2013. Vi har styrket budsjettene med over 4 mrd. kr. Vi har styrket materiell, vi har modernisert politiet, slik at kvaliteten er en helt annen i dag enn det den var for få år siden. Det mener jeg er viktig for innbyggere i alle deler av landet, enten man bor i Asker eller i Alta. Man kommer ikke forbi at vi har et helt annet politi i dag enn det man hadde tidligere. Det er veldig bra, for kriminalitetsbildet i dag er helt annerledes enn det var tidligere.

Spørsmål 3

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:47:06]: «I Prop. 92 L (2020–2021) foreslår regjeringen følgende straffrie terskelverdier for befatning med narkotika: Heroin: 2 gram. Kokain: 2 gram. Amfetamin: 2 gram. Cannabis: 10 gram. Ifølge rustelefon.no, som er en offentlig veiledningstjeneste rettet mot ungdom, tilsvarende foreslåtte terskelverdiene 80 brukerdoser kokain, ca. 20 brukerdoser amfetamin, 10 brukerdoser heroin og 50 brukerdoser cannabis.

Mener statsråden at rustelefon.no oppgir feil brukerdoser, slik han ga inntrykk av under Debatten på NRK?»

Statsråd Bent Høie [11:47:48]: Ja, det er et tilbakevendende problem i debatten om rusreformen at det skapes forvirring om de foreslåtte terskelverdiene. Bakgrunnen synes å være en sammenblanding av uttrykkene brukerdose og rusdose.

Rusdose er et uttrykk som bl.a. brukes av Folkehelseinstituttet for å angi mengden av et psykoaktivt stoff som i ren form gir en påvirkningsgrad tilsvarende en alkoholpromille på 1,0 for en voksen normalperson. En tilvent bruker vil trenge langt mer for å oppnå ruseffekten. Gatestoff vil sjelden opptre i ren form, men er ofte betydelig blandet ut. For eksempel hadde beslaglagt amfetamin i 2020 en gjennomsnittlig renhetsgrad på 28 pst. En rusgivende brukerdose kan derfor være langt

større enn en rusdose. Dersom rusreformens terskelverdier ukritisk oversettes til rusdoser, vil de framstå som uforholdsmessig høye av den grunn.

RUStelefonen skiller ikke alltid mellom rusdoser og brukerdoser i sin omtale av de ulike stoffene. Departementet har vært i kontakt med seksjonsleder Sturla Naas Johansen ved RUStelefonen. Han kan ikke umiddelbart identifisere hvor på deres nettside representanten har hentet sin informasjon fra, og han er også usikker på hvordan man har regnet seg fram til brukerdosene som representanten oppgir. Han anser det likevel ikke som utenkelig at noen har misforstått, eller ikke har fått med seg at RUStelefonen noen ganger refererer til brukerdoser i rent stoff.

Rusdoser er et hensiktsmessig mål, f.eks. med tanke på ruspåvirket kjøring. Men det er verken meningsfylt eller hensiktsmessig å omregne mengdebegrensninger for straffritt innehav av narkotika til verken rusdoser eller brukerdoser. Terskelverdiene er kun et praktisk verktøy for politiet for – på stedet – å kunne skille mellom hvilke saker som skal ha en sivilrettslig reaksjon, og hvilke saker som skal følges opp i straffesakskjeden.

I den utstrekning RUStelefonen bruker uttrykket brukerdose der de egentlig burde benytte rusdose, er det korte svaret på representantens spørsmål: Ja, da uttrykker de seg feil.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:50:17]: Sist uke hadde jeg et godt møte med en polititjenestemann og en polititjenestekvinne som jobbet med forebyggende arbeid på henholdsvis Manglerud og Stovner politistasjon. De kunne fortelle at allerede nå, på grunn av de nye terskelverdiene, var det vanskeligere å utføre politiarbeid. Denne uken hadde de stoppet en som sto og røyket en joint, og sa at han ikke kunne stå her og røyke. Han hadde på seg brukerdoser tilsvarende det som var terskelverdiene. De visste at han var en dealer, og han sa: Ja, men dette er jo nå lov.

Er statsråd Høie bekymret for at politiet nå sier, med så mange klare tilbakemeldinger, at det blir vanskeligere å slå ned på dealing og handling, og på gjengene? Ser statsråd Høie den bekymringen, eller mener han at de som jobber operativt i hverdagen i Oslo eller andre steder, tar feil?

Statsråd Bent Høie [11:51:19]: Her har de åpenbart tatt feil, for hvis politiet hadde klare formodninger om at dette var en som drev og deale, er det verken noe i dagens lovverk eller i det lovverket som kommer etter en rusreform, som vil hindre politiet i å reagere mot den personen på den måten en skal gjøre mot mennesker som selger narkotika. Det er viktig å få ut den informasjonen til politiet slik at ikke politiet her misforstår hva som er reglene, eller hva som skal være reglene.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:51:50]: Politiet er selvfølgelig fullstendig klar over hva som er reglene – vi har et veldig dyktig politi i Norge med dyktige tjenestekvinner og tjenestemenn, godt og velutdannet. Men de refererer det slik at man på gata allerede begynner å bruke de terskelverdiene, og at de som selger og omsetter narkotika, sørger for at de som dealer, har på seg de brukerdosene, og at det da blir vanskeligere gråsoner hele veien. Men til nå i denne reformen har ikke statsråd Høie klart å forsvare norsk politi nesten én gang.

Kripos sier i sin høringsuttalelse til denne reformen:

«Vi oppfatter avkriminalisering som et eksperiment med et høyst usikkert utfall.»

Statsrådens eget fagorgan Folkehelseinstituttet sier i sin høringsuttalelse, gjentatt i en kronikk i Aftenposten, at det ikke er tilstrekkelig vitenskapelig begrunnet. Er statsråd Høie uenig med Folkehelseinstituttet og Kripos, eller er han enig?

Statsråd Bent Høie [11:52:43]: Representanten Slagsvold Vedum har en egen evne til å gjengi Folkehelseinstituttet på en slik måte at han trekker det altfor langt, og det har også gitt grunnlag for nødvendigheten av den artikkelen i Aftenposten som representanten selv refererer til – som nettopp ikke gir grunnlag for å bruke Folkehelseinstituttet på den måten som representanten og Senterpartiet gjør.

Det er de – inkludert representanten selv – som nå hevder og mener at Norge fortsatt skal straffe bruk av narkotika på den måten som vi gjør i dag, som har bevisbyrden, for tyngden av dokumentasjon tyder på at det ikke har noen positiv effekt, men tvert imot mange negative effekter. Og når det gjelder det å straffe mennesker uten at det har en dokumentert effekt: Det er de som vil fortsette med det, som bør finne den vitenskapelige dokumentasjonen for å fortsette med noe som beviselig har vist seg ikke å fungere.

Spørsmål 4

Helge André Njåstad (FrP) [11:54:05]: «Eg viser til svaret på det skriftlege spørsmålet mitt nr. 1277 om eiendomsskatt for historiske hotell, som eg meiner er utydeleg.

Vil statsråden ta initiativ til å gjera unntaka meir kjende, slik at fleire historiske hotell kan få sleppa å betale eiendomsskatt?»

Statsråd Linda Hofstad Helleland [11:54:25]: Jeg takker for spørsmålet fra representanten Njåstad. Dette oppfølgingsspørsmålet har gjort at jeg har gått nærmere inn i hvor utbredt kommunal eiendomsskatt er i dis-

triktene, i hvilken grad det gis fritak for bygninger av historisk verdi, og om distriktene skiller seg fra byene.

Eiendomsskatten er den eneste lokale beskatningsmuligheten for kommunene, som representanten kjenner godt til, og loven gir kommunene stor frihet til å utforme og tilpasse eiendomsskatten til lokale forhold. Dette omfatter også adgang til å fritta nærmere angitte typer eiendom, som bygninger av historisk verdi.

Siden eiendomsskatten er en kommunal skatt, bør det også være opp til kommunene om det skal gis fritak. Derfor har det vært viktig for regjeringen at kommuner som ikke innfører eiendomsskatt, heller ikke skal straffes økonomisk av staten. Regjeringen, også med Fremskrittspartiet i de siste årene, har sørget for god kommuneøkonomi, slik at kommunene kan gi innbyggerne gode tjenester også uten eiendomsskatt. Det har vi lyktes godt med. Det er færre kommuner enn noen gang på ROBEK-listen.

Eiendomsskatteloven gir kommunene mulighet til å fritta både fredete og andre bygninger for eiendomsskatt. Av de 318 kommunene som har eiendomsskatt i 2021, rapporterer 219 kommuner at de har gjort vedtak om slike fritak. Det tyder på at de fleste kommuner kjenner til mulighetene til å gi fritak. Dette kan bl.a. skyldes at det finnes aktører som arbeider aktivt med å gjøre fritaksmulighetene kjent, bl.a. Riksantikvaren, som eksempelvis har oppfordret kommunene til å utnytte den muligheten eiendomsskatteloven gir til å fritta bygninger med historisk verdi.

Oversikten viser også at distriktskommunene benytter seg av fritak i minst like stor grad som bykommuner. Faktisk er det på sentralitetsnivå 2, altså i de mest sentrale delene av landet utenom Oslo-området, at fritaksmuligheten brukes minst. Kommuner som Sarpsborg, Sandnes og Trondheim er blant byene med eiendomsskatt som oppgir at de ikke gir fritak for bygninger med historisk verdi. Det ser altså ikke ut til å være en spesifikt distriktsrelatert problemstilling.

I utgangspunktet ser ikke jeg som distriktsminister for meg at jeg skal ta initiativ til konkrete tiltak overfor distriktskommunene. Det viktigste er å støtte opp under det gode arbeidet Riksantikvaren gjør for å styrke rammebetingelsene til hoteller og annet næringsliv som holder til i historiske bygninger, og ikke minst, som representanten er inne på, gjøre ordningen kjent. Det bidrar jo representanten Njåstad til gjennom å ta opp denne problemstillingen i Stortinget, som jeg synes er fint.

Helge André Njåstad (FrP) [11:57:17]: Eg innleidde med at eg synest svaret på det skriftlege spørsmålet var litt utydeleg, og så får eg lese opp omtrent akkurat det same svaret ein gong til. Eg blir jo ikkje rolegare av det,

for me må skilja mellom historiske bygningar sånn i si alminnelegheit. Eg trur det er veldige mange kommunar som har gjeve fritak for historiske bygningar, men likevel krev inn eigedomsskatt på desse historiske hotella, som ikkje er freda, men som likevel har stor historisk verdi, som har store vedlikehaldskostnader, og ein må i tillegg, som statsråden veit, betala formuesskatt fordi ein eig desse hotella. Det er det som er kjernen, og hadde statsråden eller embetsverket gått inn og vurdert kor mange kommunar som har gjeve slike typar hotell fritak, ville svaret vore noko heilt anna enn 219. Då ville svaret vore veldig få kommunar, for den ordninga er ikkje godt nok kjend. Det er der eg saknar eit engasjement i å gjera det kjent at ein faktisk kan sørgja for at norske familieeigde hotell kan få sleppa den eigedomsskatten. Så vil ein gå ein runde til og finna ut kor mange kommunar som har gjeve fritak til dei?

Statsråd Linda Hofstad Helleland [11:58:22]: Regjeringen er opptatt av det kommunale selvstyret, og det er kommunene selv som bestemmer hva skattøren skal være, og setter rammene for unntaket innenfor loven. Slik som jeg oppfatter det, er ordningen godt kjent blant kommunene når vi ser på hvor mange som åpner for dette unntaket, så det hadde vært nyttig også å høre fra representanten hvilke tiltak han eventuelt ser for seg må bli iverksatt for å gjøre ordningen bedre kjent.

Helge André Njåstad (FrP) [11:58:54]: Det er jo interessant at eg får spørsmål tilbake, men eg skal gjerne svara. Hadde eg vore distriktsminister, hadde eg vore meir oppteken av distriktshotella enn av lokalt sjølvstyre, for å vera heilt einig. Då hadde eg gått høgt på banen og sagt at eg oppfordrar alle kommunar til å gje fritak til desse historiske hotella, fordi dei er viktige for Distrikts-Noreg, dei er viktige for arbeidsplassar, og dei er viktige for historia på dei lokale stadene. Eg hadde gått høgt på banen og sørgt for at det hadde vorte kjent og nærmast ei forventning om at ein skal ha gode skatte- og rammevilkår for desse hotella. Dei betaler formuesskatt, som eg sa, dei har ei ulempe samanlikna med svenskeigde og andre utanlandskeigde hotell, og då hadde dei hatt godt av ein distriktsminister som heia på dei og som tok initiativ, gjekk ut i media og sa at no må ein ta eit løft for desse distriktshotella. Det er mitt svar på motspørsmålet, at eg hadde vore langt meir offensiv. Så spørsmålet er: Er dette litt inspirasjon for distriktsministeren, kanskje å tenkja meir på distriktshotella og mindre på lokalt sjølvstyre?

Presidenten: No er det ikkje Njåstad som er distriktsminister, så statsråd Hofstad Helleland skal få svara på dette.

Statsråd Linda Hofstad Helleland [11:59:59]: Men jeg registrerer et stort engasjement for de historiske hotellene. Det synes jeg er veldig bra, særlig i den tiden vi står i nå, for nå har hele det norske reiselivet, også distriktsreiselivet, opplevd en veldig vanskelig tid, også de historiske hotellene.

Antallet kommuner med fritak for historiske bygninger øker jo år for år, og det er opp til kommunene selv. De er 100 pst. ansvarlige for å gi dette fritaket, og jeg mener det er feil at jeg som statsråd skal gripe inn og gå veldig langt i å antyde at kommunene er nødt til å gjøre endringer, nettopp på grunn av respekten for det lokale selvstyret.

Det betyr ikke at jeg ikke heier på og ønsker å støtte opp under og gjøre denne ordningen kjent. Jeg vil tro at de hotellene som ønsker et sånt fritak, som næringsaktører tar kontakt med sin kommune og sørger for å se på mulighetene og undersøke om kommunen ønsker å bidra til å være med på dette. Jeg registrerer at det er 99 kommuner som ikke velger å ha fritak, men jeg kan jo ikke se bort fra at det vil være mulig hvis også de får presentert situasjonen som mange av de historiske hotellene står i, og hvordan man mener den situasjonen kan lettes ved å få dette fritaket.

Spørsmål 5

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:01:35]: Spørsmålet mitt til kultur- og likestillingsministeren lyder som følger:

«Kultursektoren har lidd store inntektskutt i løpet av koronaåret. Regjeringens avbøtende tiltak har i løpet av denne perioden ikke vært treffsikre og tilstrekkelige. Saksbehandlingstiden hos Kulturrådet er et tilbakevendende tema. Det samme gjelder svar på klager for de som ikke har fått innvilget støtte. Den lange behandlingstiden er nå dramatisk for mange, som fortsatt ikke har fått svar etter flere måneder.

Når kan vi forvente at Kulturrådet vil være å jour med både søknader og klager, og hvordan vil statsråden følge opp dette arbeidet?»

Statsråd Abid Q. Raja [12:02:16]: Kultursektoren er blant sektorene som er hardest rammet av covid-19-krisen. Det er ingen tvil om det. For å hjelpe kultursektoren gjennom krisen har regjeringen opprettet en rekke ulike støtteordninger for både å kompensere for tap og stimulere til aktivitet.

Den første kompensasjonsordningen for kultursektoren ble etablert 3. april i fjor. Ordningen ble i all hovedsak videreført ut 2020, men har blitt endret og justert i ulike etapper.

Kompensasjonsordningen for første halvår 2021 har nettopp vært på høring i sektoren. Ordningen må godkjennes av ESA før den kan iverksettes.

Den første stimuleringsordningen for kultursektoren ble etablert i oktober i fjor, og denne ordningen er videreført, med noen justeringer, i første halvår 2021. Aktører i kultursektoren som ikke har blitt truffet av kompensasjons- og stimuleringsordningene, har blitt hjulpet med stimuleringsmidler via det etablerte virkemiddelapparatet, herunder bl.a. Norsk kulturråd, Kulturfondet, Norsk filminstitutt og KORO.

Helt siden pandemien traff Norge i mars i fjor, mener jeg vi har lyttet til kultursektoren, og vi har justert og tilpasset støtteordningene med tanke på å hjelpe sektoren på best mulig måte. Jeg mener også at støtteordningene stort sett har vært treffsikre og for så vidt også i mange tilfeller tilstrekkelige. De høye søknadstallene til ordningene viser treffsikkerheten. Det er på Kulturdepartementets budsjett for 2020 og 2021 bevilget 8,7 mrd. kr til ulike koronastøtteordninger for kultur, frivillighet og idrett.

Stimulerings- og kompensasjonsordningene for kultursektoren forvaltes av Norsk kulturråd. Kulturrådet har så langt mottatt og behandlet over 6 000 søknader til disse ordningene. Dette arbeidet har vært, og er, svært ressurskrevende.

Saksbehandlingstiden hos Kulturrådet er avhengig av søknadenes kompleksitet. For kompensasjonsordningen i perioden mai–august 2020 var 1 100 av de 1 500 søknadene ferdigbehandlet samme dag som ordningen ble godkjent hos ESA. De resterende 300 søknadene, som alle var på over 1 mill. kr, tok lengre tid å ferdigbehandle. Årsaken til dette var at jeg i høst ba Kulturrådet om å foreta en grundig kontroll av alle søknader til kompensasjonsordningen som var på over 1 mill. kr. Å innhente og gjennomgå ytterligere dokumentasjon fra søkere er tidkrevende arbeid. Den ekstra kontrollen ble gjennomført for å forhindre misbruk av ordningene og at søkere fikk utbetalt kompensasjon fra staten på feilaktig grunnlag.

For kompensasjonsordningen for september var 250 av de 570 innkomne søknadene ferdigbehandlet tre dager etter søknadsfristen, og denne runden er nå nær ferdigbehandlet. Men vedtakene i kompensasjonsordningen for oktober–desember er dessverre forsinket. Det skyldes en uklarhet i tolkningen av forskriften, som nå er ryddet opp i. Avklaringen vil føre til høyere kompensasjon for mange søkere. Det tror jeg er bra.

For stimuleringsordningen 2020 fikk de fleste søkere svar i løpet av noen få dager, så det er ikke slik at saksbehandlingstiden har vært lang på alle områder. De første vedtakene i stimuleringsordningen for 2021

er allerede klare og offentliggjort, og flere vedtak vil komme etter neste søknadsfrist utover våren.

Det er ikke noen tvil om at Kulturrådets kapasitet har blitt utfordret under denne krisen. Samtidig mener jeg at alle har gjort så godt de har kunnet for å saksbehandle de søknadene som er kommet, på grundigst og raskest mulig måte.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:05:20]: Takk for svaret.

Mange har ventet over ti måneder på svar. Det framstår egentlig ganske tydelig at man ikke har gjort en god nok jobb med å sikre god nok kapasitet til saksbehandlingen. Det synes jeg er kritikkverdig med tanke på den kritiske økonomiske situasjonen mange i kulturbransjen nå står i, og deres muligheter til å planlegge framtiden sin og aktiviteter for 2021.

På toppen av dette har nå Kulturrådet gitt avslag til over halvparten av søkerne til stimuleringsordningen for første halvår 2021, en ordning som for det første ikke var søkbar før 5. mars, og som plutselig har endret kriterier uten at søkerne er blitt gjort klar over det. Mange av dem som har fått avslag, har allerede avholdt arrangementene sine fordi de trodde at stimuleringsordningen skulle være sånn som den var før jul.

Hvor lang tid vil det ta før disse får klagd på saken sin og får svar på det? Og kan ministeren allerede nå trygge dem på at de vil få positivt svar på klagen sin, siden de har avholdt arrangementer i god tro, i og med at ministeren senest 19. januar sa at det skal lønne seg å gjennomføre arrangementer framfor å avlyse?

Statsråd Abid Q. Raja [12:06:23]: La meg være den første til å si at den situasjonen vi er i akkurat nå, er en fortvilet situasjon for de kulturaktørene som er berørt, som har fått avslag. Det forstår jeg veldig godt. Jeg kjenner på deres frustrasjon, og jeg forstår godt at man vil ha en løsning på plass umiddelbart.

Vi ble for vår del klar over de endelige tallene for dette på fredag som var, altså i forrige uke, for noen dager siden. Jeg har allerede sagt, på mandag, at vi jobber intenst med å forsøke å finne en løsning på dette. Det som er viktig å ha med seg, er at da vi satte rammen for dette i forbindelse med statsbudsjettet i desember 2020, var smittesituasjonen en annen. Så har smittesituasjonen endret seg og blitt forverret, slik at antallet som kan være på arrangementene, har blitt annerledes. Det har også gjort at økonomien i dette er annerledes. Dette kan jeg forsikre representanten og presidenten og Stortinget om at vi jobber med, og straks vi har noen gode løsninger på dette, vil jeg komme tilbake med det.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:07:27]: Det har vært veldig sterke reaksjoner på at kriteriene i stimulerings-

ordningen har blitt endret etter søknadsfristen, og på at man får avslag selv om man innfrir kriteriene. Hadde søkerne visst at ordningen skulle baseres på så tilfeldig skjønn, hadde de ikke valgt å reise på turné, tilbakekalt permitterte, booket underleverandører eller fått publikum til å kjøpe billetter. Nå avlyser heller mange fordi de har mistet tiltro til denne ordningen.

Dette handler i stor grad om at ministeren selv gang på gang har oppfordret til aktivitet og lovet at han og regjeringen skal stille opp økonomisk. Veldig mange som valgte å tro på det, angrer nå bittert. I media har sikkert også ministeren fått med seg overskrifter som «En kniv i ryggen fra kulturministeren!» og «Kulturministeren har ført kulturlivet bak lyset». Og ennå er ikke kompensasjonsordningen for 2021 klar, enda pengene for lengst er bevilget fra Stortinget.

Kommer kulturministeren til å rydde opp i dette kaoset, slik at kulturbransjen med alle sine arbeidsplasser får de pengene de er ment å få, i tide?

Statsråd Abid Q. Raja [12:08:25]: Jeg vil bare rydde unna en liten misforståelse, for jeg er litt usikker på hvor representanten har det fra at vi har endret kriteriene etter at søknadsportalen var åpnet, og etter at man hadde søkt. Det er jeg i alle fall ikke per nå kjent med at har skjedd, for man legger jo ut forskrifter, man lager en ordning, og så søker man på det.

Det som har skjedd i denne saken, er at den rammen som vi trodde skulle holde etter de anslagene vi hadde, er blitt mindre, rett og slett fordi smittesituasjonen også har endret seg. Hvis vi bare ser litt tilbake, ble rundt 660 mill. kr tildelt i den stimuleringsordningen før januar. Alle som oppfylte vilkårene, fikk tilsagn, fordi det var satt av betraktelig med midler. Så endret smittesituasjonen seg i januar – jeg tror alle har fått med seg det muterte viruset, endrede regler osv.

Jeg forsikrer representanten om at dette jobber jeg på spreng med, og straks vi har noen gode løsninger på plass, vil jeg komme tilbake med dem. Akkurat på dette tidspunktet, i dag – siden dette oppsto på fredag – har jeg ikke en løsning, men vi har klare ideer om hva løsningene skal være, og vi sitter og beregner dette nå.

Spørsmål 6

Freddy André Øvstegård (SV) [12:09:51]: «Kulturorganisasjonene er bekymret for at den nye kompensasjonsordningen for kulturlivet er en innskrenkning av de eksisterende ordningene, og at artister og underleverandører vil måtte bære risiko for avlysning og tapte inntekter. I tillegg viser eksempler fra Kulturdepartementet at det foreslås begrensninger som gjør at en un-

derleverandør med 5 mill. kroner i tapte inntekter kun får utbetalt 1,5 mill. kroner i kompensasjon.

Vil statsråden lytte til kulturfeltet og revurdere innskrenkningen av ordningen for et kulturfelt i krise?»

Statsråd Abid Q. Raja [12:10:34]: Kompensasjonsordningen for kultursektoren som nettopp har vært på høring, har en innretning som på mange områder er lik den ordningen som gjaldt i siste kvartal i 2020. Ordningen skiller i noe større grad mellom arrangører og underleverandører enn tilfellet var tidligere. Skillet er gjort for å treffe hele sektoren så godt som mulig.

For underleverandørene er ordningen innrettet hovedsakelig på samme måte som i siste kvartal 2020. Det er altså ikke snakk om noen innskrenkning sammenliknet med slik kompensasjonsordningen var før nyttår. Jeg opplever at denne ordningen for det meste traff sektoren godt. For arrangørenes del er ordningen endret sammenliknet med det som gjaldt i siste kvartal 2020. Arrangørene skal ikke lenger få kompensert tapte billettinntekter. I stedet gis det kompensasjon basert på arrangørenes unngåelige økonomiske forpliktelser.

Det er flere grunner til dette. Viktigst er at det nå blir bedre samkjøring mellom stimuleringsordningen og kompensasjonsordningen, og vi unngår at det skal lønne seg å avlyse framfor å gjennomføre. Samkjøringen vil dessuten gjøre det lettere for sektoren å forholde seg til ordningene og forenkle saksbehandlingen, ikke minst i Kulturrådet. Regjeringen ønsker at flest mulig skal gjennomføre arrangementer der de er mulig å gjennomføre, og endringen i kompensasjonsordningen for arrangørene legger til rette for dette.

Det er heller ikke slik at ordningen utelukkende innebærer innskrenkninger sammenliknet med 2020-ordningen. For eksempel kan arrangørene nå søke kompensasjonsordningen på grunnlag av nedskalerte arrangementer, ikke bare avlyste arrangementer. Det reduserer risikoen ved å gjennomføre arrangementene betydelig.

Jeg er derfor ikke enig i at arrangørene må bære en uforholdsmessig stor risiko ved å planlegge og gjennomføre covid-vennlige arrangementer. Men slik jeg tror også representanten vil kjenne seg igjen i, er det alltid en viss risiko knyttet til det å arrangere kulturarrangementer, selv i normaltider.

Jeg vil selvfølgelig fortsette å lytte til kultursektoren. Kulturdepartementet har nå mottatt en rekke høringsinnspill, høringsfristen gikk ut rett før helgen. De innspillene jobber vi nå med. Vi skal gå gjennom innspillene som har kommet i forbindelse med høringen, og alle innspill vil selvsagt bli grundig vurdert av departementet og av regjeringen.

La meg understreke at dersom det skulle vise seg at kompensasjonsordningen ikke skulle treffe godt nok, har vi til nå tatt de nødvendige grepene for å justere ordningen, slik at vi kan sikre at denne sektoren kan komme seg gjennom denne pandemien, og at vi har en kultursektor å finne stor glede i, både personlig, som deltakere, og som næring og viktig kulturbærer i Norge, også etter pandemien.

Freddy André Øvstegård (SV) [12:13:16]: Jeg takker for svaret.

I forslaget som er på høring, er arrangørene dømt til å gå i minus, sånn som det ligger an nå. Det skal kun gis 95 pst. kompensasjon for unngåelige kostnader, som statsråden var inne på. Det er et mye mindre grunnlag enn tidligere. Det innføres også et makstak for kompensasjon på 3,5 mill. kr for hele perioden. Det vil ramme ytterligere.

I tillegg kommer kompensasjonen først nå, ut i april, og stimuleringsmidlene har også kommet først nå nylig, sånn halvveis ut i perioden for kompensasjon. Kombinert med innskrenkningene gjør det at mange festivaler og arrangører er helt tydelige på at de risikerer å gå på store smeller dette halvåret. Så spørsmålet mitt er igjen om statsråden vil fjerne disse innskrenkningene, hvorfor ordningene kommer så sent, og ikke minst: Når skal regjeringen lære å opprette ordninger som varer så lenge det er smittevernrestriksjoner? For brått står kulturlivet igjen i samme situasjon, når disse ordningene utløper til sommeren.

Statsråd Abid Q. Raja [12:14:19]: Ikke bare jeg, men også finansministeren og andre medlemmer av regjeringen har ved en rekke anledninger kommunisert at så lenge vi har koronarestriksjoner, vil vi også stille opp med ulike ordninger. Så er det uklart hva slags innretning ulike ordninger skal ha, for det baserer seg på smittesituasjonen.

Det er riktig, som representanten sier, at vi har ordninger nå. I første omgang har regjeringen skissert ordninger fram til ut august måned. Så har vi sagt at når det gjelder juli og august, er ikke den endelige beregningen klar. Slik statsministeren gjorde rede for forrige onsdag i Stortinget, kommer vi med en plan også for sommeren, tidlig i mai. Det er i den forbindelse vi også vil vite hva antallsbegrensningen vil være til sommeren, og basert på det antallet som vil gjelde, vil man også kunne ha de nøyaktige tallene. Men vi har stilt opp med noen midler for de to månedene for å skape litt forutsigbarhet.

Og til hovedspørsmålet: Jeg vil selvfølgelig lytte til de innspillene som har kommet skriftlig, og vi kommer til å gå grundig igjennom dette og se hva som er mulig å få til.

Freddy André Øvstegård (SV) [12:15:23]: Jeg takker igjen for svaret.

I oktober i fjor sa kulturministeren på en pressekonferanse:

«Jeg som kulturminister, vi som regjering, vi ønsker at du ikke avlyser.» Den 19. januar i år fulgte han opp og sa at «det skal lønne seg å gjennomføre arrangementer framfor å avlyse».

I dag sier mange arrangører, artister og underlevere- randører som lyttet til kulturministeren, stolte på kulturministeren, at de føler seg dolket i ryggen. NEMAA sier bl.a. i en e-post som er kommet til komiteen, at de føler seg sviktet og bedratt. Før jul fikk alle søknader som oppfylte kriteriene, pengene, men ikke nå lenger. Rundt halvparten av søknadene til stimuleringsordningen er avslått, for rundt 300 mill. kr, også til arrangementer som allerede er gjennomført. Derfor spør jeg hva statsråd- ens beskjed er til de kulturarrangørene som nå sitter igjen med regningen og kanskje blir nødt til å gi opp fordi de lyttet til det kulturministeren sa, men nå føler seg lurt.

Statsråd Abid Q. Raja [12:16:26]: Representanten er helt riktig inne på at i fjor var det tilstrekkelig med midler i ordningen, slik at alle som oppfylte vilkårene for det, fikk tilsagn, og det ble ikke avkortet fordi det var lite midler i ordningen. Så har jeg sagt at da vi laget inn- retningen og ordningene for dette i forbindelse med statsbudsjettet i fjor, var smittesituasjonen noe anner- ledes enn hva den viste seg å være etter at det muterte viruset oppsto. Man har nedskalert antallsbegrensning- en fra 200 til 100, og også ned til null i noen tilfeller. Det gjør at presset på ordningen har vært annerledes.

Det er riktig som representanten er inne på, at ca. halvparten som har søkt, har fått avslag. Jeg har allerede sagt, også til forrige spørre, at vi jobber på spreng i mitt departement, det har vi gjort siden fredag. Tallene ble

klare også for oss først på fredag, det har ikke gått mange dagene. Jeg kan forsikre representanten om at både jeg og regjeringen jobber med dette, og straks vi har gjort beregninger og de ulike løsningene er mulig å kommunisere, vil vi komme tilbake til dette spørsmå- let.

Spørsmål 7

Fra representanten Arne Nævra til klima- og miljø- ministeren:

«Skuddpremier på ville arter mener mange biolo- ger er en forhistorisk ordning som verken er økologisk begrunnet eller etisk forsvarlig. Etter at fylkeskommu- nen nå kan overlate avgjørelsen om å opprette slike premier til kommunene, er dette systemet i vinden igjen. Blant annet har Grane kommune skuddpremier på ravn, kråke, mår og gaupe.

Synes statsråden at skuddpremier er forenlig med moderne, økologisk tankegang, og hvis nei – hva vil han gjøre med det?»

Presidenten: Dette spørsmålet er overført til land- bruks- og matministeren som rette vedkomande, men er utsett til neste spørjetime, då landbruks- og matmi- nisteren er bortreist.

Dermed er sak nr. 2, ordinær spørjetime, slutt.

Sak nr. 3 [12:17:37]

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Dermed er kartet for i dag handsama ferdig.

Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Så har ikkje skjedd, og møtet er heva.

Møtet slutt kl. 12.18.

